

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 10/405 | GODINA XXXVIII | CIJENA 10 KN

LISTOPAD 2019.

**„Klikće duh moj u Bogu, mome
Spasitelju“**

Poštovani čitatelji,

kao što smo u prošlom broju Ladonje i naznačili, mjesec je listopad papa Franjo proglašio izvanrednim misijskim mjesecom za cijelu Katoličku Crkvu, a povod je bila 100. obljetnica Apostolskog pisma pape Benedikta XV. MAXIMUM ILLUD. Zbog toga je i naslovnu stranicu prošloga broja Ladonje krasila slika sv. Majke Terezije. Njezin nas lik stvarno podsjeća na mnoge misionare koji su bili spremni ostaviti sigurnost svoga doma i svoje sredine te krenuti naviještati Radosnu vijest svakome čovjeku, kako nam Isus govori. Sv. Majka Terezija, kao i mnogi misionari, činili su to iz kršćanske ljubavi, svjedočeći tako o Isusovoj ljubavi prema nama. Činili su i čine to ponajviše služeći drugima, kako bi kršćanska, Isusova ljubav bila prepoznata i prihvaćena, u struktturnom i konkretnom životu. Vjerujemo da je snaga Isusova Duha pokrenula i vlc. Luku Pranića da krene putem misija u Ekvador. Stoga mu i mi uime Uredništva i suradnika Ladonje želimo da ga Bog prati i vodi u njegovu misijskom poslanju. Nadamo se da će vlc. Luka i dalje svojim riječima i

svojim promišljanjima biti prisutan u Ladonji, kao što je i dosad često bio. Neka ga doista na tom misijskom poslanju prate molitve svih suradnika i čitatelja Ladonje.

Poštovani čitatelji, pred nama su blagdani Svih svetih i spomen svih vjernih mrtvih, Dušni dan. Vjerojatno ćemo mi svećenici i ove godine objašnjavati da je svetkovina Svih svetih prožeta vjerom i radošću, a da je Dušni dan za nas kršćane dan nade i zahvalnosti. Da nije ispravno zvati te blagdane ni „Dan mrtvih“ ni „mrtvi dani“. Naš je Bog Bog živih, svjedoči Sv. pismo. Stoga si valja i ovim povodom postaviti pitanje zašto se mi spominjemo svetih. Zar je njima potrebna naša molitva ili naša počast koju im iskazujemo? Zar nisu oni zadobili nagradu vječnosti kojom ih je Bog obdario za njihov uzoran, primjeren i dostojan život? Sjetimo se popričesne molitve koju molimo na blagdan Svih svetih: „Bože, ti si jedini svet i u svim svetcima častimo tvoja čudesna djela.“ Mi, dakle, slaveći svetce slavimo Boga. Slavimo Božju milost, ljubav i dobrotu koja se ostvarila u životu mnogih znanih i neznanih svetih ljudi. Svetci nas, dakako, pozivaju da slijedimo njihov primjer. Njihovi su životni putevi često slični našim životnim putevima. U njihovim križevima možemo prepoznati i svoje križeve. Oni nas podsjećaju da svetost nije privilegij samo za neke. Na svetost smo svi pozvani i nadamo se da je i svojim životom možemo ostvariti. Iako često spominjući se blagdana

Svih svetih i Dušnoga dana naš pogled ide unazad, gledamo prošlost u životima svetih i sjećajući se svojih pokojnih, ti nas blagdani pozivaju da pogledamo svoju sadašnjost i da svoj pogled usmjerimo prema budućnosti jer mi živimo sada i sada smo pozvani slijediti primjer onih koji su nas zadužili dobrim primjerom. Mi sada i ovdje gradimo svoju vječnost i svoju budućnost. Naša dobra djela, životne žrtve, ljubav, dobrota, požrtvovnost i služenje za log su za život koji ne prestaje. Spominjući se svojih pokojnih i moleći za njih, činimo ono što je dostoјno svakoga čovjeka, a to su kršćani od prvih vremena činili. Ipak, sve nas to podsjeća da imamo kraj sebe one kojima smo pozvani služiti i koji će se jednoga dana preseliti u vječnost. Sada, dok živimo na ovome svijetu, pozvani smo ljubavlju i dobrotom služiti jedni drugima. Jer nema toga cvijeća ni tih svjeća kojima ćemo uspjeti nadoknaditi sve ono dobro koje smo propustili podijeliti s onima koji su sada potrebni naše blizine i naše pomoći. Lijepo je sjećati se svojih pokojnika, lijepo je misliti na njih, ali možda je najljepša uspomena da ono dobro, kojem su nas učili, i dobar primjer, koji su nam ostavili, pretočimo u svoj život. Onda će naši pokojni doista biti prisutni ne samo u našim sjećanjima nego i u našem životu.

Poštovani čitatelji, neka vam svi ma budu ugodni predstojeći blagdani.

Naslovica: Kip Gospe Karmelske, župna crkva sv. Jurja i sv. Eufemije u Rovinju

Mramorni kip Gospe Karmelske koji stoji na bazi u obliku oblaka s kerubinskom glavom, središnji je dio četvrтoga oltara koji se nalazi u lijevom brodu rovinjske župne crkve svetoga Jurja i svete Eufemije. Odjevena je u dugačku tuniku i ogrnuta velikim plaštem koji joj uz noge podržava leteći *putto*. Marija u ljevici drži golo Dijete, a u ispruženoj je desnici nekad imala škapular. Uz njezine noge sjedi mali anđeo držeći košaricu punu škapulara. Monumentalni kip Djevice rad je A. i C. Tagliapietra, nastao u petom desetljeću 18. stoljeća.

Blaženstvo nebeske radosti

Dva biblijska teksta osvjetljuju nam temu blagdana Svih svetih i spomena svih vjernih mrtvih: opis vjernika u Božjoj prisutnosti u nebeskoj slavi iz Knjige Otkrivenja te Blaženstva iz Matejeva evanđelja. Oba teksta odišu svečanom mirnoćom, ali upućuju na zahtjevan put prema svetosti.

Tekst iz Knjige Otkrivenja (7,9-17) donosi sliku „velikog mnoštva“ u nebeskoj radosti, koje dolazi iz svakoga naroda, iz svakoga plemena, puka i jezika, stoje pred prijestoljem i pred Jaganjom, odjeveni u bijele haljine, a u rukama drže palme, kao simbol mučeništva i pobjede.

Knjiga Otkrivenja pisana je za kršćane prvoga stoljeća koji su se suočili s okrutnim progonima zbog svoje vjere te im je bio potreban odgovor o smislu progona i nebeskoj utjesi. Stoga slika nebeske radosti spašenih svetaca pokazuje da trpljenje ima smisla. Dobro zbog kojeg su sveti trpjeli, sada kušaju u potpunosti jer su do kraja bili postojani, ustrajni u vjeri, čuvali zapovijedi Božje i vjeru Isusovu (Otk 14,12).

Odjeća je svetih bijela. U Otkrivenju 3,5 čitamo: »Tako će pobjednik biti odjeven u bijele haljine i neće izbrisati imena njegova iz knjige života i priznat će ime njegovo pred Ocem svojim i anđelima njegovim.« Bijela je boja simbol Sina Čovječjega, ali i Božjega prijestolja (Otk 20,11). Bjelina dominira i pomalo nas iznenađuje jer radi se o muče-

nicima, koji su u krvi posvjedočili vjeru, stoga će autor reći da su haljine „ubijeljene u krvi Jagajčevu“ (Otk 7,14).

Citatelj Knjige Otkrivenja ovdje se suočava s paradoksalnom slikom: krv ne može obijeliti tkaninu. Paradoks se nadilazi razumijevanjem smisla Jagajčeve smrti, smrti Isusa Krista koja briše grijeha. Krv mučenika, prolivena u vjeri u Isusa Krista, nije više samo krv, simbol i znak muke i trpljenja, već blista kao očitovanje vjere u Isusa Krista, koji prisutan u muci svojih vjernih, nju preobražava donoseći svjetlo Božje prisutnosti. Zato su haljine svetih bijele iako su bile krvave.

Sveti „neće više gladovati ni žeđati, neće ih više paliti Sunce niti ikakva žega, jer – Jagajac koji je posred prijestolja bit će pastir njihov i vodit će ih na izvore vodâ života. I otrot će Bog svaku suzu s očiju njihovih“ (Otk 7,16-17). Ova nas slika utješenih patnika vodi do drugoga ključnog svetopisamskog teksta, do Blaženstava (Matej 5), u kojima Isus proglašava „sretnima“ i „blaženima“ siromašne, proganjene, tužne, krotke, gladne i žedne pravednosti, milosrdne, ljude čista srca, mirovorce, proganjene zbog pravednosti.

I Blaženstva su također paradoksalan tekst jer čovjeku je prirodno da sebe postavi na prvo mjesto, da bude sebičan, da traži ekonomsku sigurnost, da se raduje i veseli te dominira nad drugima. Isus, napro-

tiv, okreće sustav vrijednosti: sreća nije u egoizmu, nego u ljubavi. A ljubav znači spremnost na siromaštvo, na progonstvo zbog Boga, na ožalošćenost, na krotkost... Ljubav je tamo gdje ju svijet ne očekuje. Kao što krv Jagajčeva može izbjeliti tkaninu, tako i siromaštvo, progonstvo i ožalošćenost – otvaraju naša srca Bogu, istinskoj radosti te postajemo doista ljudi sposobni voljeti dokraja, Boga i bližnjega. No, to razumiju samo oni kojima je dano. Blaženstva opisuju put prema svetosti – u neprestanom traženju Božjega Kraljevstva, put koji ide protiv struje i ne traži udobnost, veselje i nadmetanje. Već naprotiv, zna voljeti i raduje se trpljenju jer blažena je muka koju podnosimo prihvaćajući trpljenje u ljubavi. Tada smo bliže Bogu i Njegovu Kraljevstvu. Zato Sveti pismo kaže: „Nemamo ovde trajna grada, nego onaj budući tražimo.“ (Heb 13,14)

U tom budućem gradu čeka nas Božja utjeha, zajedno sa svima koji su hodili istim putem prije nas, a čiji je život nužno bio obilježen patnjom. Zato, u ljubavi prihvaćajući svoj križ, radujmo se i zbog utjehe koju su naši pokojni po svom trpljenju zadobili, pouzdajući se u Boga koji i njima i nama želi oprostiti svaki grijeh i obijeliti naše haljine, kako bismo zajedno trajno uživali nebesku radost u Božjoj ljubavi.

Slavlje svakog jubileja, godišnjice, prigoda je da kao zajednica iznova obnovimo određena sjećanja, da bolje upoznamo osobu ili događaj. Stota godišnjica rođenja bl. Miroslava Bulešića prigoda je ne samo da bolje upoznamo povijesno – društvene okolnosti u kojima je naš Blaženik živio, nego da još bolje upoznamo njega kroz njegovu duhovnu ostavštinu. Nakon što smo objavili njegov „Duhovni dnevnik“ kroz ovu kolumnu nastojat ćemo približiti drugi dio duhovne ostavštine našeg Blaženika, njegove propovijedi i pisma.

Mons. Vjekoslav Milovan zapisao je: „Nije više moguće čuti bl. Miroslava Bulešića kako propovijeda, no ostali su nam pismeni tragovi njegovih propovijedi kojima je osvajao srca i dušu svojih vjernika u Baderni i Kanfanaru, ponekad i drugdje. Sačuvani su nam brojni nacrti, skice za govor, a imamo i nekoliko potpunije razrađenih propovijedi. Prvi njegov nagovor koji je sačuvan nosi datum 10. siječnja 1943. godine. On je bio tada još đakon. Boravio je u Rimu, u Papinskom sjemeništu ‘Lombardo’. Prepostavljamo da je to bio nagovor ili kateheza u nekoj župi u Rimu, kamo je prigodice dolazio, zato je i napisan na talijanskom jeziku: posvećen je ukazanjima Majke Božje u Fatimi i njenim porukama trojici vidjelaca, malim pastirima. Ukazanja i poruke Majke Božje u Fatimi bile su za bl. Miroslava posebno dirljive, s njima

Poziv bl. Miroslava Bulešića na molitvu za obraćenje grešnika u svjetlu Fatimskih poruka

se osjećao osobno duboko povezan: prvo ukazanje Majke Božje dogodilo se je 13. svibnja 1917. godine, a tri godine nakon toga, istog datuma, 13. svibnja 1920. godine, Miroslav se rodio. Spominjući svoj rođendan on se uvijek sjećao i Fatime. O tome je zapisaо kasnije svoje misli i u ‘Duhovnom dnevniku’. – Fatimskim ukazanjima i porukama vratio se bl. Miroslav i kao župnik u Baderni (12. 03. 1944.) i ostavio nam svoje zabilješke iz kojih donosimo jedan dio: *Svaki put (djeca) neka mole krunicu na čast Majke Božje za pomirenje svijeta, je samo ona može isprositi ljudima mir. Preporučila im je da daruju svaki dan koji malen dar Bogu i da žrtvuju sebe na tijelu za grešnike...*

Marija je (djeci) kazala da Bog želi za oslobođenje grešnika ... po svemu svijetu raširiti pobožnost prema Presvetom Srcu Marijinu. *Vidjeli ste pakao – kazala im je – kamo padaju duše jadnih grješnika. Da ih Bog osloboди pakla, želi Bog proširiti po svemu svijetu pobožnost prema mojoem Bezgrješnom Srcu. Ako budu ljudi učinili što će vam poručiti biti će spašeno mnogo duša i bit će mir na zemlji. Ako to ne budu učinili, ako ne budu prestali vrijedati Boga, Božja će se Providnost pokazati s novim još gorim kaznama. Po svijetu će se raširiti strašne zablude koje će zapaliti mnoge ratove i progone Crkve. Mnogo će dobrobiti biti mučeno; Papa će morati mnogo trpjeti; više će naroda biti uništeno.*

Rat [1914. - 1918.] ide k svršetku. Ako ljudi ne budu prestali da žaloste Boga, neće proći dugo vremena kad će pod drugim papom [Pijo XI.] buknuti novi rat, još gori (drugi svjetski rat). Kad budete vidjeli u nekoj noći tajanstveno i nepoznato svijetlo, znajte da je to znak koji vam šalje Bog, da je blizu kažnjavanje

svijeta za njegove zločine preko rata, ... s proganjanjem Crkve i Pape ... (O tom znaku se je govorilo i pisalo 24. - 25. 01. 1938.) – Došla sam da zatražim posvećenje svijeta mojem Bezgrješnom Srcu i da pozovem na naknadnu svetu pričest u prve subote u mjesecu. Ako ljudi prihvate moj poziv, kazna će biti odvraćena ili umanjena. Napokon će moje Bezgrješno Srce nadvladati. – Tada će se svijet posvetiti Marijinom Srcu, Rusija će se obratiti i nastat će doba mira na svijetu; ...’ Konačno je poručila: ‘Neka se ljudi poprave i mole za otpuštenje svojih grijeha. Neka ne žaloste više našega Gospodina jer je već previše ražalošćen!

(Jacinta je godine 1920. prije svoje smrti prorekla da će Bog poslati svijetu kaznu, ako se ne obrati, kakvu svijet još nije vidio, i da će prva na redu biti Španjolska...).

Kao zaključak svoga govora o Fatimskim porukama vlč. Miroslav je na koncu zapisao sažetak:

1. Molitva sv. krunice;
2. Prve subote;
3. Žrtvovanje”.

To je postalo i sastavnim dijelom njegova života u svega svećeničkog djelovanja. Svima nama je trajni poziv da molimo za obraćenje grešnika i mir u svijetu. Svaki put kad ogovaramo grešnika mi tim istim grijehom blatimo svoju dušu. Bl. Miroslav nas poziva da djelima milosrđa i molitvom doprinesemo miru u svijetu. Znamo da mir kreće iz svakog srca. Nastojmo i mi svačke prve subote u mjesecu osobno i našim župnim zajednicama častiti Presveto Srce Marijino molitvom sv. krunice.

IZAZOVI MISIJSKOGA POSLANJA

Ovogodišnji listopad papa Franjo proglašio je Izvanrednim mjesecom misija povodom 100. obljetnice Apostolskog pisma „Maximum illud“ kojim je 1919. godine papa Benedikt XV. htio dati novi poticaj za misijsku djelatnost Crkve i u kojem je definirao principe i prioritete katoličkih misija za razdoblje koje traje sve do danas. Papa Franjo želi da Izvanredni mjesec misija bude prigoda za promicanje različitih inicijativa misijske djelatnosti na svim područjima crkvenoga života, a posebno molitve, koja je duša misije, te da Izvanredni mjesec misija potakne na razmišljanje o biblijskim i teološkim temeljima misije, o djelima ljubavi i na organiziranje konkretnih akcija suradnje i solidarnosti između Crkava. Papa je ovu odluku donio jer 1. listopada slavimo spomen sv. Male Terezije od Djeteta Isusa, koja je zaštitnica misije. Kao rimski studenti skupili smo oveću količinu novca i poslali ga Majci Tereziji u Kalkutu kao pomoć njezinoj brizi za najsiromašnije. Nakon desetak dana Majka Terezija vratila nam je novac sa zahvalom i napomenom da mi na periferijama Rima imamo itekako puno siromašnih, bolesnih i potrebnih ljudi na ulicama kojima bismo trebali pomoći. To je svima nama bila jednostavna, ali nezaboravna lekcija. Ovu je lekciju nastojala ostvariti i sv. Mala Terezija, koja predstavlja izazov za svakoga kršćanina.

«Sve što sam činila, mora biti dohvativljivo malim dušama.»

To je jedan od glavnih provodnih motiva života i djelovanja Male Terezije, a to je jedan od temeljnih pravila kršćanskog moralu koji predstavlja uvjet uspješnosti svakoga misijskog djelovanja. Stavljati heroizme pred ljudi i prikazivati ih kao obvezujuće moralne norme, ima razarajući učinak na duše istinskih vjernika, a pogotovo vjernika koji se tek približavaju vjeri, a mogu, vjerujem, prouzročiti i istinske psihičke šokove. Možda je nesporazum bio upravo u tome što se smatralo da vjera na moralnom planu uvijek traži heroizme. Upravo je zbog toga knjiga sv. Male Terezije «Povijest jedne duše» postala hit-knjiga mnogim ljudima: govori o putevima svetosti koji su svima dostupni. Terezija nije svoje herojsko življenje

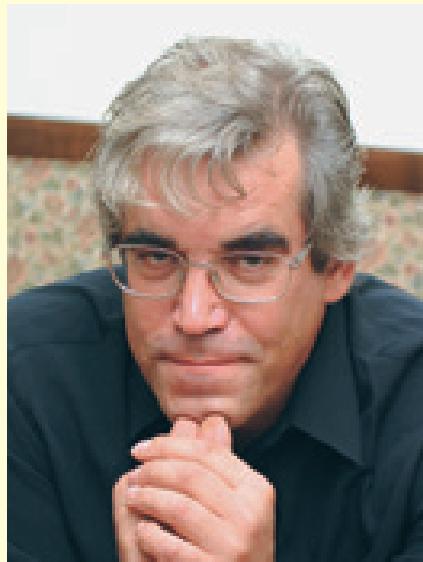
vjere predstavljala kao uvjet komuniciranja s ljudima. Koliko smo puta mi vlastitu eventualnu blizinu s Bogom doživjeli kao prepreku komunikacije s onima koji tu blizinu još nisu postigli? Sjetimo se samo toliko zajedljivih primjedbi od strane «tradicionalnih» vjernika nakon demokratskih promjena kada su u crkvene klupe počeli stizati i neki novi ljudi ili «novokomponirani» kršćani, kako smo ih zvali nazivati. «Sve što sam činila, mora biti dohvativljivo malim dušama.» To je temelj istinske ljudske komunikacije, pogotovo u modernom svijetu kada kršćani postaju dijaspora, okruženi uglavnom indiferentnim ljudima ili relativistima.

Snaga ljubavi

Ljubav je vrhunská dogma vjere, crkvenosti i kršćanskoga života za sv. Tereziju, ne samo tolerancija. Tolerancija je samo prvi stupanj ljudskih odnosa. Tolerancija je razina na kojoj ljudi stoje i čekaju da se dogodi viši stupanj odnosa, onaj temeljen na povjerenju, na prihvaćanju različitosti, možda i na ljubavi. Ovo moderno društvo bolesno je zato jer je uvjerenje da je tolerancija vrhunski domet ljudskih odnosa. Tolerancija postoji i u zoološkom vrtu. Nametnuta je da se ne bi dogodilo međusobno istrjebljenje. S etičkoga gledišta tolerancija nije specifično kršćanska krepost. Ona je poput pristojnosti. Ne možemo reći da «biti pristojan» prema drugome odražava neki izuzetno kvalitetan ljudski odnos. Kvalitetan ljudski odnos zahtjeva utjelovljenje i nekih drugih kreposti, a za Tereziju to je ljubav. Ona je, pak, univerzalni pojam. Komunikacija ljubavlju nije privilegij kršćana. Ona je odlika ljudskosti. Stoga je ljudskost nezaobilazni temelj svakoga komuniciranja, ali i temelj svakoga autentičnog kršćanskog života. Nezamisliv je veliki svetac ili misionar koji ujedno nije i velik čovjek, izuzetna ljudska osoba. Ne može se stvoriti kvalitetna međureligijska suradnja samo na temelju tolerancije. Govorimo o ljubavi koja svakoga čovjeka stavlja na razinu vlastita lica. Kada se to ostvari, put do vjere širom je otvoren.

Kršćanstvo i «učinkovitost»

Pita se Terezija: «Kako će dijete iskazati svoju ljubav kada se ljubav iskazuje

samo djelima?» «Bacat će cvijeće...», kaže ona. Mogu li se kvalitetni ljudski odnosi temeljiti na kriterijima učinkovitosti? Djetotvornosti? Sposobnosti? Probojnosti? To jesu kriteriji na kojima moderno društvo gradi komunikaciju među ljudima. Samo su veliki ljudi znali komunicirati s djecom. Kao što je kršćanstvo raskrinkalo dogmu o svemoći pravednosti, tako mora učiniti i s dogmom učinkovitosti. Kako se vratiti i početi vrednovati ono dječe bačeno cvijeće kao što vrednjemo povijesne izume znanstvenika? Kako se vratiti i početi vrednovati djevojčicu kojoj je slomljena noga njezine koze najvažnije pitanje kojemu se posvetio Mahatma Gandhi dok su veleposlanici više država morali „čekati u redu“ kako bi s njim raspravljali o sudbini jedne zemlje ili naroda? Maestralna usporedba između orla i ptice jasno oslikava ovakav pristup. Orao je svemoćan, ptica nemoćna. Orao je visoko, ptica na zemlji. No, između njih s vremenom se dogodi komunikacija, orao počne štititi pticicu, komunicirati s njom. Zajedno gledaju prema Suncu i, iako su na različitim udaljenostima od njega, svatko se na svoj način penje prema Suncu. Kako se mogu razviti kvalitetni ljudski odnosi u jednom svijetu u kojemu je netko privilegiran i stalno se grije na Suncu, a drugi je stalno u blatu, trčara za svojim «crvićima» i smatran je nesposobnim dospjeti do topline Sunca? Zar moraju orlovi komunicirati samo međusobno, a ptice međusobno? Terezijina duhovnost razbija ovakve predrasude. One ne samo što nisu ljudske nego su suprotne istinskom kršćanstvu.

Papa ustanovio Nedjelju Božje riječi

UVatikanu je 30. rujna objavljeno apostolsko pismo u obliku *motu propria* „*Aperuit illis*“ kojim Papa određuje da „Treća nedjelja kroz godinu bude posvećena slavljenju, razmišljanju i širenju Božje riječi“. Nedjelja Božje riječi slavit će se svečano kako bi se otkrilo pashalno i spasenjsko značenje Božje riječi koja na uvijek nov način potiče izaći iz individualizma i iznova se roditi za ljubav.

Naslov dokumenta „*Aperuit illis*“ dolazi iz teksta Lukina evanđelja: „Tada im otvori pamet da razumiju Pisma“ (24, 45). Objavljen je na liturgijski spomen svetoga Jeronima, na početku 1600. obljetnice smrti glasovitoga prevoditelja Biblije na latinski koji je govorio: „Ne poznavati Pisma znači ne poznavati

Krista.“ Papa objašnjava kako se tom inicijativom, o kojoj je već bilo riječi već na završetku Izvanrednoga jubileja milosrđa, želi odgovoriti mnogim vjernicima koji su tražili da se ustanovi Nedjelja Božje riječi.

Nedjelja Božje riječi, ističe Papa, zauzima mjesto u liturgijskom vremenu koje poziva jačati veze sa židovima i moliti za jedinstvo kršćana.

„Nije riječ o pukom vremenjskom podudaranju: slavljenje Nedjelje Božje riječi izražava jednu ekumensku vrijednost jer Sveti pismo pokazuje onima koji prigaju svoje uho Božjoj riječi put kojim treba ići kako bi se prispjelo istinskom i čvrstom jedinstvu“, pojašnjava Papa.

Poziva da se tu nedjelju slavi kao svečani dan te ističe, između ostalog, važnost da se okupljenom zboru vjernika i konkretnim bogoslužnim činima zorno pokaže normativnu vrijednost Božje riječi.

Biblija – piše Papa – ne može biti samo baština nekih, a još manje zbirka knjiga za nekolicinu povlaštenih.

Često se javljaju tendencije koje pokušavaju monopolizirati sveti tekst i vezati ga uz neke krugove ili odabrane skupine. Ne smije biti tako. Biblija je knjiga naroda Gospodnjeg koji u njezinu slušanju prelazi s raspršenosti i podjele na jedinstvo. Riječ Božja ujedinjuje

vjernike i čini ih jednim narodom, ističe.

Biblija nije zbirka povijesnih knjiga ni vijesti, već je u potpunosti usmjerena na cjelovito spasenje osobe.

Neosporna povijesna ukorijenjenost knjiga sadržanih u svetom tekstu ne smije dovesti do toga da se zaboravi tu prvobitnu svrhu: naše spasenje.

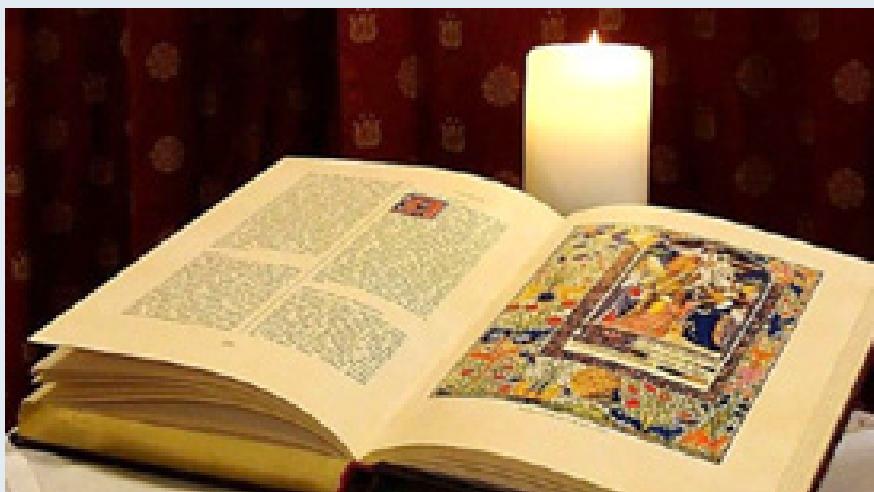
Sve je usmjereno tom cilju utkanom u samoj naravi Biblije koja je sastavljena kao povijest spasenja u kojoj Bog govori i djeluje kako bi išao ususret svim ljudima i spasio ih od zla i smrti, ističe Papa u svom apostolskom pismu „*Aperuit illis*“ kojim ustanavljuje Nedjelju Božje riječi.

Primjećujući kako Riječ Božja „daje oblik i značenje odnosu između Riječi Božje i ljudskog jezika s njegovim povijesnim i kulturnim uvjetovanostima“, Papa ističe da se „često izlažemo opasnosti da odvajamo Sveti pismo i tradiciju jedno od drugog, ne shvaćajući da su oni zajedno jedan jedini izvor Objave“.

Naime, biblijska vjera „temelji se na živoj Riječi, a ne na knjizi. Kad se Sveti pismo čita u istom Duhu kojim je i napisano, ostaje uvijek novo.“ Tako, „onaj tko se hrani Božjom Riječi, svaki dan postaje, poput Isusa, suvremenik ljudi koje susreće; nije u napasti da padne u besplodne nostalgiye za prošlošću, ni u isprazne utopije prema budućnosti“.

Papa Franjo poziva „nikad se ne naviknuti na Riječ Božju“ koja uvijek na novi način poziva „na milosrdnu ljubav Oca koji traži od svoje djece da žive u ljubavi“. Riječ Božja može nam otvoriti oči i omogućiti nam da se izvučemo iz ralja individualizma koji nas guši, sputava i čini naš život neplodnim. Ona širom otvara put dijeljenja i solidarnosti, ističe Papa.

IKA

Mons. Giorgio Lingua započeo svoju nuncijsku službu u Hrvatskoj

Novi apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua predstavio se vjerničkoj javnosti i započeo svoju nuncijsku službu u našoj zemlji svečanom večernjom Euharistijom u četvrtak, 17. listopada, u Stepinčevoj katedrali. Tom je prilikom proslavljen i blagdan sv. Ignacija Antiohijskog koji je nunciju bio poticaj za neke misli o crkvenom zajedništvu.

„Brinimo se za svoju svetost i naučimo otkrivati svetce koji žive među nama”, središnja je poruka novoga apostolskog nuncija Giorgia Lingue iz njegove prve propovijedi u Hrvatskoj koju je izrekao na jako dobrom hrvatskom jeziku i u vrlo osobnom osvrtu na bl. Alojzija Stepinca.

„Mnogi se pitaju zašto blaženi Alojzije nije kanoniziran. Pazite, rekao sam kanoniziran, a ne svet, jer on je već svet. Nisu naše izjave te koje nadodaju ili oduzimaju nešto njegovoj svetosti”, rekao je, između ostalog, nuncij te spomenuo kako je odmah prvu nedjelju, po dolasku u Zagreb, poželio hodočastiti upravo ovđe.

Kleknuo je pred Stepinčevim grobom i započeo je razgovarati s njim pitajući ga što misli o cijeloj toj priči koja je podignula toliko neraspoloženje. I drugo: „Dragi blaženi Alojzije, mogu li učiniti nešto da se

prepozna tvoja svetost? Što trebam učiniti?“

„Ne kažem ovo da bih stekao vaše simpatije, niti tražim od vas da nađete mir u srcu i ne razmišljate više o tome. To kažem jer mi se učinilo da ga vrlo jasno čujem kako mi neprestano ponavlja: ‘Ne brini za moju svetost, brini za svoju.’ To je ono što Blaženik traži od svakog od nas: da postanemo sveti, da postanemo sveti zajedno”, poručio je mons. Lingua.

Molimo i da vjernici u Hrvatskoj sa svojim svećenicima i svim biskupima budu primjer jedinstva i skладa, spomenuo je i to u kontekstu riječi koje je sam sv. Ignacije Antiohijski uputio zajednicama svoga vremena.

„To će biti najbolji način pokazivanja djelima nasljedovanja ove svetosti koja je za sve nas izvor nadahnuća i snaga u vjernosti koju je tako žarko posvjedočio i blaženi Alojzije Stepinac”, kao i prije i nakon njega svi drugi hrvatski svetci i blaženici koje je nuncij ponašob spomenuo.

Uoči početka mise riječi dobrodošlice izrekao mu je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Izrazio je radost kao i zahvalu papi Franji što nam šalje svoga predstavnika i molimo Božji blagoslov u poslanju što će ga nuncij uime Svetoga Oca obavljati, na duhovnu dobrobit katoličkih vjernika u našoj zemlji i svih ljudi dobre volje, poručio je kardinal.

„Preuzvišeni apostolski nuncije, uime svih okupljenih biskupa, svećenika, redovnika i redovnica, bogoslova i sjemeništaraca te svega Božjeg naroda, izražavam Vam srdačnu dobrodošlicu. Neka Vas u novoj službi u Hrvatskoj, kojom predstavljate Svetoga Oca i Svetu Stolicu u našoj Crkvi i hrvatskoj državi, prati nebeski zagovor Presvete Bogorodice Marije, Majke Crkve,

svetoga Josipa, zaštitnika Hrvatske, te blaženoga Alojzija Stepinca, svjedoka istine i čiste savjesti.“

Na kraju Euharistije na isti je način progovorio i predsjednik HBK, zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Poželio je mons. Lingui iskrenu i srdačnu dobrodošlicu, napominjući:

„Neka Vaš boravak i rad, koji će obavljati uime pape Franje i Svetе Stolice, bude uspješan na svim razinama vašega blagotvornog djelovanja među nama i neka bude praćen obilnim nebeskim zagovorom Vašega nebeskog zaštitnika sv. Jurja i svih hrvatskih svetaca i blaženika, a Vaš boravak i djelovanje neka budu plodni i blagoslovljeni”, poručio je zadarski nadbiskup te osvijestio kako je nuncija bilo lijepo slušati dok je govorio lijepim hrvatskim jezikom:

„Mislim da nijedan naglasak nije pogriješio. Još jednom, preuzvišeni apostolski nunciju, dobro nam došli!“

Koncelebrirali su hrvatski biskupi koji u Zagrebu sudjeluju na trodnevnom 59. jesenskom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije i redovnički viši i provincijalni poglavar i poglavarice. Oni su sudjelovali na dvodnevnoj skupštini Hrvatske redovničke konferencije u Franjevačkom samostanu u zagrebačkoj Dubravi.

Na misi su sudjelovali i visoki predstavnici gradskih i državnih vlasti te metropolit SPC zagrebačko-ljubljanski Porfirije.

Nadbiskup Giorgio Lingua rođen je 23. ožujka 1960. u Fossanu u Italiji. Zaređen je za svećenika 10. studenoga 1984. Bio je apostolski nuncij u Iraku, Jordanu i Kubi. Osim materinskoga talijanskog jezika, govori francuski, engleski i španjolski jezik. Nuncij Lingua šesti je predstavnik Svetoga Oca u samostalnoj hrvatskoj državi.

IKA

Hodočašće u Krasno s Udrugom sv. Vinka Paulskoga

Usubotu, 28. rujna o. g., Udruga sv. Vinka Paulskoga koja djeluje na području grada Labina, organizirala je hodočašće za svoje korisnike u Svetište Majke Božje od Krasna. Put prema Krasnu protekao je u molitvenom ozračju koje je predvodio duhovnik Udruge vlč. Mirko Vukšić. Prije svake desetice Radosnih otajstava Krunice Majci Božjoj prethodilo je duhovno razmatranje kojim je duhovnik osvijestio ulogu svakoga vjernika koja bi trebala biti u ljubavi prema Bogu i bližnjemu poput ponizne Djevice Marije.

Putujući obroncima Velebita, stigli smo do Krasna koji se smjestio na 1000 m nadmorske visine. Dočekalo nas je sunčano i toplo vrijeme, gostoljubivi domaćini, a osobito vlč. Stipe Zeba koji nam je u propovijedi govorio o samom kraju i povijesti Svetišta.

Predaja kaže kako su pastiri jednom na mjestu današnje crkve našli Gospin lik. Odnijeli su ga u Polje, gdje je bila jedna kapelica, ali se u više navrata taj lik vraćao na prijašnje mjesto. To je ponukalo vjerni narod da upravo na tom mjestu sagradi kapelicu. Danas velik broj vjernika hodočasti u ovo svetište pa je i sam župnik spomenuo neka od svjedočanstava ljudi čije su molitve uslišane po zagovoru Majke Božje od Krasna. Nakon što nas je domaćin počastio domaćim izvornim proizvodima i nakon zajedničkoga fotografiranja ispred crkve, nastavili smo put do restorana u podnožju Krasna gdje nas je dočekao ručak. U veseloj atmosferi, ispunjeni duhovno i okrijepljeni tjelesno, krenuli smo prema Labinu. U autobusu smo imali priliku slušati zanimljivo svjedočanstvo branitelja Ante Augustinovića koji je sudjelovao u Oluji te nam je vrlo zorno objašnjavao vojne akcije u oslobođanju ovoga teritorija naše domovine. Uz pjesmu i ugodno druženje, sretni smo stigli u Labin. Zahvalni smo članovima Udruge sv. Vinka Paulskoga na hvalevrijednoj akciji kojom su pokazali da se uz materijalnu brigu o svojim korisnicima, brinu i za njihovo duhovno izgrađivanje. Neka im Gospodin bude na pomoći i u traženju novih lazara te neka blagoslovi sav njihov trud i napor koje ulažu u brigu o siromašnim i potrebnima iz naše sredine.

LB

U Fažani proslavljen blagdan sv. Kuzme i Damjana

Učetvrtak, 26. rujna 2019. g., župa Fažana proslavila je svoje nebeske zaštitnike, sv. Kuzmu i Damjana. Misno slavlje predvodio je ravnatelj dijecezanskoga Caritasa preč. Željko Zec, koji je nekada, kako je i sam rekao u uvodnom obraćanju, prije više od 20 godina bio ondje župnik. Na početku je sve okupljene pozdravio domaćin, vlč. mr. Ilija Jakovljević.

Predvoditelj je u prigodnoj homiliji istaknuo kako nam je blagdan svetih Kuzme i Damjana prigoda da se, u svjetlu njihova mučeništva, zapitamo o jačini svoje vjere. Poštivanje tradicije jest dobro, ali ispod tradicije mora postojati i živa vjera u kojoj nalazimo snagu za život prema kršćanskim načelima, istaknuo je preč. Zec. Upravo je kršćanstvo ono koje nam daje poticaj da svoj život osmislimo za život vječni. To nam svojim primjerom pokazuju monumentalne figure sv. Kuzme i Damjana, ali i u bližim povijesnim vremenima naš bl. Miroslav Bušetić, koji je ostao revan u vjernosti Kristu i Crkvi sve do mučeničke smrti, rekao je propovjednik.

Nakon misnoga slavlja blagdan su svojim glazbenim umijećem uzveličali istarski glazbenici: Ronald Braus i Vilma Grazia Žmak te Vesna Ivanović Ocvirk.

Blagdanu je prethodila trodnevna duhovna priprava koju su predvodili: prve večeri preč. Milan Mužina, druge večeri vlč. Jure Purkić i treće večeri vlč. Milivoj Koren.

G. Krizman

Susret redovnica i redovnika Riječke metropolije

Povjerenstvo za trajnu formaciju redovnica i redovnika u sastanku, 28. rujna u Velikoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata u Rijeci organiziralo je 35. Redovnički dan na temu: „Radujte se i kličite. Zar te Gospodin ne poziva na rast u svetosti?”

Naglasak je teme bio na apostolskoj pobudnici pape Franje „Gaudete et exsultate”. Program je počeo Molitvom Trećeg časa te pozdravnim govorima provincijala franjevaca trećoredaca fra Ive Martinovića i vlač. mr. Maria Gerića, rektora riječkoga Bogoslovnog sjemeništa „Ivan Pavao II.”.

U nastavku su održana predavanja dr. sc. prof. don Ivana Bodrožića na temu „Redovništvo pred izazovom stjecanja znanja i izgradnje slobodne volje” te dr. sc. prof. s. Ane Begić, OP „Redovnički identitet danas”. Don Ivan Bodrožić, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije te profesor na KBF-u u Zagrebu i Splitu, osvrnuo se na drugo poglavje apostolske pobudnice pape Franje „Radujte se i kličite”. Papa primjerom dvaju ranokršćanskih hereza upozorava na dva neprijatelja svetosti – gnosticizam i pelagianizam. Don Bodrožić je usporedbom današnjice i ranokršćanskih vremena ukazao na to u čemu se danas mogu kriti neprijatelji svetosti, dajući pritom primjere redovnika koji su te neprijatelje svetosti uspješno prezreli.

S. Ana Begić, dominikanka i profesorica na KBF-u u Zagrebu, u svom izlaganju „Redovnički identitet danas?”, istaknula je specifične vidove apostolske pobudnice „Radujte se i kličite”, a koje se tiču redovničkoga poziva. Iako redovnici imaju trajan identitet utemeljen u Kristu, često međuljudski odnosi stavljaju taj identitet pod upitnik. Istaknuvši različite simptome onoga što Papa naziva svjetovnom pobožnošću, s. Begić upućuje na naglasak koji Sveti Otac stavlja na borbu, budnost i dar razlučivanja u pozivu na svetost. Predavanje je zaključeno raščlambom znakova koji upućuju na svetost u današnjem svijetu.

Drugi je dio programa održan u crkvi Gospe Lurdske u kojoj je svečano euharistijsko slavlje predvodio vlač. mr. Mario Gerić. Pjevanje na misi animirali su bogoslovi i sestre iz Zajednice Euharistijskoga Srca Isusova i Marijina OMNIA DEO. Nakon mise druženje je nastavljeno u kapucinskom samostanu zajedničkim ručkom.

Susret redovnica u Sv. Petru u Šumi

Susret redovnica Porečke i Pulske biskupije održao se 5. listopada 2019. g., na spomendan sv. Faustine Kowalske, u Sv. Petru u Šumi.

Susret je započeo molitvom te prikladnim nagovorom p. Marijana Zubaka, misjonara Krvi Kristove iz Zagreba. U svom je nagovoru p. Marijan istaknuo kako čovjek nije ni svjestan kako može već ovdje na Žemljini uživati puninu sakramenata te kako se svakodnevno na nas izljeva Božje Milosrđe kada Isusa primamo pod prilikom Kruha. Bez obzira što je čovjek svakodnevno zauzet apostolatom i svime što čini, trebamo biti u Božjoj prisutnosti. Nastavljajući dalje, p. Marijan osvrnuo se i na život u našim Zajednicama, koji često zna biti križ. Zbog različitih karaktera dolazi do poteškoća u suživotu, ali neopraštanje i tvrdoća ljudskoga srca razara iznutra, stoga se čovjek treba izdignuti iznad sebe te razgovarati, oprati i tražiti oproštenje, kako nas i sam Gospodin uči u molitvi „Oče naš“.

Poslije nagovora bila je prilika za sakrament svete ispovijedi, za koji smo se u tišini pripremali pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Vrhunac našeg susreta bila je sveta misa, a zajedništvo za oltarom nastavilo se i za stolom nakon svete mise u pavlinskem samostanu, gdje oci pavlini žive i djeluju.

B. S.

ika

Misa u samostanu sv. Mihovila nad Limom nakon više od 30 godina

Unedjelju, 29. rujna, o blagdanu sv. Mihovila u samostanu sv. Mihovila na Limom, u župi Gradina, u Porečkom dekanatu, održana je misa u samostanskoj crkvi nakon više od trideset godina.

Oko stotinu vjernika, mahom iz župa Vrsar i Gradina, okupilo se, na poziv župnika, vlč. Lina Zohila, u poslijepodnevnim satima u samostanskoj crkvi posvećenoj sv. Mihovilu, arkandelu, kako bi nakon više od triju desetljeća dajući hvalu Bogu, svečanom euharistijom ujedno zazvali moćan zagovor i zaštitu svetih arkandela.

Na početku je prigodno izlaganje o povijesti toga znamenitog i vrijednog povijesnog zdanja održao povjesničar Marino Martinčević, prof. On je povijesni pregled započeo istaknuvši da je prije tisućljeće i pol izgradnja sakralnoga zdanja na tome mjestu započela podizanjem manje crkvice posvećene Blaženoj Djevici Mariji (VI. st.) koja se nalazi tik uz crkvu sv. Mihovila, a posebno je značajna jer su u njoj sačuvani fragmenti fresaka, koje uz one u crkvi sv. Sofije u Dvigradu i u samostanskoj crkvi sv. Andrije na istoimenom otoku u rovinjskom akvatoriju, predstavljaju najstarije uzorke te vrste zidnoga slikarstva u Istri, od sveukupno 140 takvih nalaza na području Istarskoga poluotoka. Crkva sv. Mihovila sagrađena je početkom 11. stoljeća, a posvećena

je oko 1040. godine, po rukama porečkoga biskupa Engelmana (Engelmara). Freske predstavljaju vrijedan primjer otoske umjetnosti u Istri, istaknuo je predavač. Posebno je značajan prizor u prezbiteriju, koji je dobrom dijelom sačuvan, a predstavlja kamenovanje sv. Stjepana Prvomučenika. To je najstariji poznat prikaz te teme u likovnoj umjetnosti, rekao je Martinčević, i pojasnio još niz značajki toga vrijednog prikaza freskoslikarstva. Prema životopiscima sv. Romualda, a posebno prema njegovu najznačajnijem životopiscu bl. Petru Damiani, sveti Romulad tri je godine boravio u Istri, u blizini Poreča. Tijekom prve godine svoga boravka ondje je utemeljio monašku zajednicu kamaldoljana, tijekom druge godine živio je isposničkim životom, a tijekom treće godine svoga boravka, „zrakom svoje mudrosti ponirao je u otajstva Novoga i Staroga zavjeta“, citirao je izlagač svetčeva životopisca. Kamaldoljani su u tome samostanu boravili do sredine 13. stoljeća. U 14. stoljeću tijekom desetak godina ondje su boravili templari. Krajem toga stoljeća samostan se pripaja samostanu sv. Mihovila na otoku Muranu, a 1519. godine pripada samostanu sv. Matije na Muranu. Godine 1772. prestaje biti crkveno vlasništvo, biva laiciziran te postaje vlasništvo obitelji Coletti iz Conegliana u Italiji. Izumiranjem obitelji Coletti, u vrijeme

Austrogarske Monarhije, kompleks prelazi u vlasništvo države, biva sjedištem šumarije. Nakon više stotina godina propadanja sada je napokon ovoj crkvi vraćen stari sjaj, zaključio je predavač.

Župnik Zohil u povijesnom je dijelu nadodao kako su on i dr. sc. Ivan Milotić 2017. godine posjetili samostan kamaldoljana u Toscani te su se imali prigodu upoznati s povijesnim zapisima glede toga samostanskog kompleksa i mikrofilmirali ih. Temeljem tih povijesnih izvora, *Annales Camaldolenses*, u izradi je studijska knjiga o povijesti toga istarskog samostana. Dobio je tom prigodom od opata samostana moći sv. Romualda, čiji se zemni ostaci čuvaju u talijanskom gradu Fabrianu. Najavio je da će sljedeće godine, 19. lipnja, te moći prvi put biti izložene na javno štovanje u samostanu koji je taj Božji ugodnik osnovao prije više od tisuću godina.

Župnik se na početku homilije prisjetio prigode kada je prije desetak godina pao snijeg te je puknula jedna krovna greda. On je tom prigodom to slikao, proslijedio fotografije na više instance te je to pokrenulo prve korake k obnovi koja je crkvu dovela do negdašnjega sjaja, a i nastavlja se uređenje cijelog kompleksa. Obnovu kompleksa zajednički realiziraju Općina Vrsar i Ministarstvo kulture RH. U prigodnoj homiliji župnik je istaknuo kako su se ljudi od davnina utjecali moćnoj zaštiti sv. Mihovila, arkandela, čije ime znači, ‘tko je kao Bog’, kako bi ih štitio u borbi protiv zla u sebi i oko sebe. Jednako ga štuje istočna i zapadna Crkva. Zaštitnik je policije, radiologa, podignute su mnoge crkve njemu u čast, u Istri ga se posebno časti još u Novoj Vasi nedaleko Brtonigle, u Žminju, a njemu je posvećena i crkva u sklopu nekadašnje Opće bolnice Pula na Brdu sv. Mihovila. Prethodne ge-

neracije koje su ovo sakralno zdanje gradile prije više od tisuću godina, nisu to činile ni iz kakva prestiža, kulture i tradicije, već prvenstveno zbog toga jer su vjerovali u Boga, jer je Bog bio temelj njihova života. I mi smo danas ovdje jer smo svjesni da svako tko uđe u Božje prisustvo, mora ući i u mihovilsku borbu za ostvarenje Božje volje. Gledajući svijet u današnjim okolnostima, često nam se čini da u 'rasprodaji vrednota' Božje uzmiče pred zemaljskim, a moćnici donose presude po mjeri svojih interesa i politika, presuđujući o sodbini nerođenih, terminalnih bolesnika, ali presuđujući i sodbini bračnoga života te posredno tradiciji i time samoj opstojnosti čitavih naroda temeljenih na kršćanskoj civilizaciji. Sveti Mihovil davno je odabran i kao zaštitnik policije, kao čuvar Božjega poretka. Lucifer se u svojoj oholosti odmetnuo od Boga, no u toj ga je nebeskoj borbi Mihael, tko je kao Bog, nadvladao. I mi smo danas, u svome životu pozvani odlučiti želimo li biti na strani dobra ili na strani zla, naglasio je propovednik.

Župnik je na kraju zahvalio svima koji su na bilo koji način doprinijeli organizaciji toga misnog slavlja u crkvi sv. Mihovila, a na poseban način župljanima Gradine i Vrsara, Općini Vrsar te vrsarskoj Komunalnoj tvrtki Montraker.

Misa je, kao i svake nedjelje u župama Vrsar i Gradina, završena Molitvom bl. Miroslavu Bulešiću. Nakon mise uslijedio je bogat domjenak za koji su se pobrinuli župljanji Vrsara i Gradine te je druženje u povijesnom klaustru samostana zaokružilo ugodan i svečan doživljaj početka lijepih tradicije ponovnoga slavljenja Euharistije u tom drevnom sakralnom prostoru.

G. Krizman

Staviti život u Božje ruke

- proslava blagdana sv. Mihovila u Žminju 29. rujna 2019.

Iovogodišnja je proslava blagdana sv. Mihovila, zaštitnika župe u Žminju bila svečana. Prethodila joj je trodnevna priprava uz molitvu, klanjanje i ispovijedi, koju je uz župnika Jordana Rovisa vodio vlč. Darko Zgrablić. Bio je to uvod u nedjeljno slavlje.

Svečani ulazak koncelebranata u misnom slavlju bio je popraćen zadivljujućim zvucima orgulja i zanosnom pjesmom župnoga zbara koja je prisutna na svim našim slavlјima, a koja nas uvijek iznova oduševi. Na samom je početku žminjski župnik pozdravio sve prisutne te čestitao Dan župe i Dan općine Žminj posebno izdvojivši vodeće ljude Općine Žminj i mjesnih institucija, škole i vrtića, a kako je sv. Mihovil i zaštitnik policije, pozdravio je i prisutne predstavnike policijskih postaja iz Rovinja i Pazina.

Misno je slavlje predvodio vlč. Josip Peteh, najmlađi od desetorice žminjskih svećenika. Po lijepoj tradiciji svake godine svi naši svećenici sudjeluju u misnom slavlju, a jedan ga od njih predvodi. Njima se pridruže i svećenici iz okolnih župa. Kako je ove godine blagdan pao u nedjelju, mnogi pozvani svećenici zbog obveza u svojim župama nisu mogli biti u Žminju, pa su tako ove godine uz župnika i vlč. Peteha sumisnici bili vlč. Lino Rakar, otac Marijan Glamočak iz Rovinja i žminjski svećenik s najdužim stažom vlč. Marijan Pamić.

Neobično je bilo, ali i poticajno vidjeti i čuti za ambonom policijskoga djelatnika u odori kako čita prvo čitanje. Evangelje je čitao otac Marijan Glamočak iz Rovinja. Velečasni Peteh je „spela mašo“ na neki svoj, poseban, jednostavan način. U središte svoje homilije vlč. Peteh stavio je vječitu borbu dobra i zla, naglasivši kako je važno biti poput sv. Mihaela koji svoju pobjedu nad Zlim stavlja u Božje ruke.

„*Biti poslušan i služiti, to su dvije kvalitete protiv kojih davao nema nikakve snage ni vlasti. Ako se stavimo u stav služenja i poslušnosti prema Bogu, onda smo*

izvan logike đavla i on ne zna što će s nama jer on tu logiku ne poznaje. On poznaje samo oholost, pohlepu i uništenje.“

Stalno nastojanje i trud u našim svakidašnjim borbama, neodustajanje i pouzdanje u Boga obrazac je življenga koji davao ne prepoznaće. Samo tako možemo biti *graditelji Božjega kraljevstva, dionici Božjega kraljevstva i slave Isusova uskrsa*, završio je svoju poruku nade vlč. Peteh.

Osim zbara Sv. Mihovila slavlje su svojom pjesmom obogatili i učenici Osnovne škole Vladimira Gortana iz Žminja, koje vodi glazbena pedagoginja Andjela Damijanić. Djeca iz žminjskoga vrtića Rapčići i učenici nižih razreda Osnovne škole Vladimira Gortana Žminj na misu su došli u narodnim nošnjama i tako pokazali svoju privrženosť blagdanu našega zaštitnika, a nama ispunili srce samom svojom pojavom. Na kraju mise održan je kratak koncert duhovnih pjesama dueta iz Rijeke *Aledory* koji čine braća Alen i Dorian Škrobonja.

U zahvali na kraju mise svim sudionicima i onima koji su pomogli da svečanost bude tako dostojanstvena, župnik Jordan Rovis i prigodnim je darovima zahvalio predstavnicima policije i *Aledoryma*, te čestitao imendenan svima onima koji nose neku od varijanti imena Mihael, Gabriel i Rafael, a kojih na području žminjske župe ima tridesetak, kako je s neskrivenim ponosom istaknuo vlč. Rovis.

I završimo našim starim pozdravom, pozivom: „Dovidova! I kletu, Bože, daj!“

Tekst: Nada Galant

Fotografije: Nela Peteh

Misa povodom završetka radova obnove medulinske crkve

Unedjelju, 29. rujna, u medulinskoj župnoj crkvi, misnim slavljem u ranim popodnevnim satima svečano je proslavljen završetak radova obnove izvanjskoga dijela toga lijepog sakralnog zdanja posvećenoga sv. Agnezi. Osim bojanja crkve izvana i temeljite obnove obaju zvonika, potpuno je obnovljen krov te su postavljeni potrebni elementi od bakra, vraćen je križ na jedan od zvonika, postavljena je izolacija protiv kapilarne vlage, a uskoro će biti realizirana i posebna ambijentalna svjetlosna instalacija za osvjetljenje crkve.

Misno slavlje predvodio je župnik vlč. Hrvoje Okadar, uz koncelebraciju donedavnoga dugogodišnjeg župnika, sada umirovljenoga svećenika Ante Močiboba, koji je tom župom upravljao skoro pet desetljeća. Župnik je u prigodnoj homiliji, tumačeći Prispodobu o bogatašu i Lazaru istaknuo kako nas tim zapisom Sveti pismo poziva da razmišljamo o Vječnosti, da ne budemo koncentrirani samo na ovozemaljsko. Izrazio je posebno zadovoljstvo izvršenim radovima, najavio je i skoro postavljanje izvanjskoga osvjetljenja crkve, koja će tada posebno i doslovno zasjati. Posebno je dojmljivim istaknuo trenutak vraćanja križa na jedan od dvaju zvonika koji je pao prije nekoliko godina. Prije vraćanja križa na zvonik blagoslovio ga je te je tim blagoslovom i Božjom zaštitom obuhvaćeno cijelo mjesto.

Medulinska crkva jedina je crkva u Istri koja ima dva zvonika. Izgrađena je 1894. godine, na mjestu starije grobljanske crkve te iste godine posvećena po biskupu Ivanu Krstitelju Flappu. Obnovljena je 1968. godine, a 1983. postavljen je mozaik, slika iz povijesti Otkrivenja, rad Josipa Botterija. Riječ je o trobrodnom zdanju, sa svetištem, polukružnom apsidom, sakristijom te dvama paralelnim zvonicima uz svetište.

Govoreći o važnosti crkve kao sakralnoga prostora, župnik je istaknuo da je to mjesto susreta Boga i čovjeka te je stoga obveza župnika, koji je poslan ljudima naviještati Istину Isusa Krista, održavati i uljepšavati to sveto mjesto, kamo vjernici dolaze pronaći utjehu i Božju snagu za svoj svakidašnji život, te tako graditi svoj odnos s Bogom i povezanost s ljudima. Na kraju misnoga slavlja okupljenima se kratko obratio načelnik Općine Medulin Goran Buić, koji je izrazio zahvalnost vlč. Močibobu na dugogodišnjoj brizi o medulinskoj župi te sadašnjem župniku na dobroj i plodonosnoj suradnji u svim projektima na dobrobit i ponos svih žitelja Medulina.

Vlč. Okadar u svom je završnom obraćanju zahvalio Općini i načelniku na lijepoj suradnji i donaciji te je pojmenice pročitao i sve druge donatore, obitelji i pojedince. Istaknuo je vrijedan angažman župnih suradnika koji su tijekom trajanja radova uvijek bili na raspolaganju za svakovrsnu pomoć. Na kraju mise pročitano je i pismo vlasnika tvrtke J. M. d.o.o., Marija Jašarevića, izvođača radova, koji je izrazio radost i čast što je mogao biti dionikom zahvata na očuvanju toga vrijednog sakralnog zdanja. Jašarević je posebno istaknuo kako se svatko od nas treba zapitati koliko smo spremni dati zajednici u kojoj živimo, a ne samo koliko dobivamo.

Župnik je na poseban način izrazio radost što je za ovu prigodu crkva ispunjena tako velikim brojem vjernika te se preporučio za suradnju i pomoć i u budućim etapama uređenja medulinske župne crkve.

G. Krizman

ZRENJE

Proslava sv. Jeronima u Zrenju

Blagdan sv. Jeronima proslavljen je u istoimenoj crkvi sv. Jeronima u Zrenju (Stridone) u ponедjeljak, 30. IX. 2019. g., u ozračju obnovljene crkve i kipa sv. Jeronima.

Euharistijsko slavlje predvodio je mons. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski, u zajedništvu sa župnikom Vladimirom Brizićem i vlč. Linom Raukarom. Biskup Dražen Kutleša u svojoj je propovijedi naglasio da je sv. Jeronim s grčkoga i aramejskog jezika preveo Sveti pismo na latinski jezik, poznato pod nazivom Vulgata. Pažljivo je proučavao Bibliju te je zbog svog „teškoga“ karaktera dolazio u sukob s neistomišljenicima. U svojoj propovijedi biskup je istaknuo da bi svaki čovjek trebao živjeti poštano i u Božjem miru. Na kraju je blagoslovio obnovljenu crkvu i kip sv. Jeronima. Župnik Vladimir Brizić zahvalio je mještanima Zrenja, načelniku Općine Oprtalj A. Krtu, biskupu Draženu Kutleši te Biskupiji na obnovi crkve, a umjetniku Radmanu i njegovoj obitelji na poklonu kipa sv. Jeronima, uz potporu zastupnika Hrvatskog sabora Antona Klimana. Za vrijeme svete mise pjevali su i svirali pojedini bogoslovi i svećenici naše biskupije. Mještani su priredili i okrepili poslijevreme svete mise. Proslavom ovoga blagdana započela je godina sv. Jeronima, u kojoj će se održavati akademije i druge aktivnosti pod nazivom „SVOJ DOM JERONIM“

Lorella R./Franc Krajnc

Zrenj - Stridone 30.IX. 2019
Svoj dom Jeronim

Početak akademske godine u pulskom Biskupijskom misijskom sjemeništu Redemptoris Mater

Utorak, 8. listopada u pulskom Biskupijskom misijskom sjemeništu Redemptoris Mater održano je inauguralno predavanje, dodjela diplome te misno slavlje povodom početka nove akademске godine na toj Visokoj teološkoj školi.

Uvodne pozdrave izrekao je rektor, preč. Piergiorgio De Angelis. Na svečanosti su, osim pulskih bogoslova, nastavnog kadra te tehničkoga osoblja Sjemeništa, sudjelovali: porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša, rektor Sveučilišta u Puli dr. Alfio Barbieri, ravnatelj Pazinskog kolegija dr. Alejandro Castillo Jiménez, koji je ujedno i dekan Visoke teološke škole, rektor tršćanskoga sjemeništa mons. Janez Oberstar, te formatori i bogoslovi Sjemeništa, rektor Bogoslovnog sjemeništa Ivana Pavla II. u Rijeci preč. Mario Geric te duhovnik preč. Nikola Uravić. Nakon zaziva Duha Svetoga, vicerector Jurica Manzoni predstavio je ovogodišnjega predavača inauguralnog predavanja. Održao ga je dr. sc. Nikola Mladineo, nekadašnji bogoslov pulskoga sjemeništa, koji je potom ondje bio predavač i vicerector, a koji je doktorirao na *Studium Biblicum Franciscanum* u Jeruzalemu. Trenutno je na službi prezbitera *missio ad gentes* u Limericku u Irskoj.

Dr. Mladineo je u predavanju pod naslovom „Roš Hašana, Yom Kipur i Sukot, židovski jesenski blagdani u pozadini liturgijske crkvene godine“ istaknuo kako je poznavanje tih aspekata židovske vjere potrebno za bolje poznavanje vjere i liturgijskoga života Crkve jer je Isus Krist utjelovljenjem uzeo i sve ono što je bilo dio kulture i naroda. To je bitno i stoga jer je židovstvo bilo misaoni horizont, mentalitet vremena u kojem je nastalo kršćanstvo. U zanimljivu i bogatu predavanju, dr. Mladineo detaljno je predstavio povijesni kontekst, značenje te mnoge detalje obilježavanja spomenutih židovskih blagdana te ih

vrlo umješnim govorom i logičnim tijekom misli doveo u očitu vezu s glavnim svetkovinama koje Crkva danas slavi.

Nakon predavanja biskup Kutleša je, u svojstvu velikoga kancelara Visoke teološke škole, uručio diplome četvorici diplomantata, bogoslovima koji su tim činom zaključili svoje dosadašnje obrazovanje, dodiplomski filozofsko-teološki studij. Zoran Cetinić diplomirao je radom na temu „Poimanje Boga u židovstvu, kršćanstvu i islamu“, Viktor Jaković zaključio je studij radom na temu „Pojam muškosti i ženskosti u kathezama Ivana Pavla II., o ljudskoj ljubavi“, Darko Kovačević napisao je diplomski rad na temu „Marija u otajstvu Kristovog otkupljenja“ te Hrvoje Zaninović koji je diplomirao na temu „Narav i poslanje kršćanske obitelji u svjetlu nauka Ivana Pavla II., iskustvo *missio ad gentes* na neokatolickom putu“. Vrhunac svečanosti bilo je svećano misno slavlje koje je u kapeli Sjemeništa, uz koncelebraciju svih nazočnih svećenika, predvodio ordinarij Kutleša. On je na početku istaknuo da je ta misa molitva za kandidate u Sjemeništu, ali i za pok. don Giacoma Ranierija.

Tumačeći riječ Evangelija o Marti i Mariji, biskup je istaknuo poruku te rijeći u našoj aktualnosti. Sjemeništarci su međusobno sasvim različiti, svatko sa svojim specifičnim vrijednostima, upravo poput Marte i Marije. Isus je na kraju istaknuo da je jedno važno i da je Marija to

izabrala. Napomenuo je, obraćajući se budućim svećenicima, da unatoč brizi za vremenito, kada dođu na župe ne zapostave važnost molitve. Jer, istaknuo je: „Vi ste liječnici duša, vi niste pozvani prije svega da djelujete i gradite kuće, već ste pozvani da duhovnu dimenziju koju vam Bog povjerava, donosite ljudima, da ljudi, zahvaljujući vama mogu spoznati ono božansko u svojim dušama. Nastojte izgrađivati tu dimenziju jer bez molitve nema odnosa s Bogom i nema uspješna svećeništva.“ Nadalje je istaknuo Martinu veliku pogrešku, a to je da želi pomoći Isusu onako kako ona misli da treba. Isusu nije do hrane, želio je mir, tišinu i blizinu osoba koje će ga shvatiti i prihvati. I mi trebamo ljudi prihvati i razumjeti, i davati im ono što im treba, a ne ono što mi mislimo da treba. Za to je potrebno suošćenje, razumijevanje i prihvatanje različitosti. „Neka ova misa bude poticaj svima nama na intenzivnije nastojanje u izgradivanju Crkve iznutra, ne kritiziranjem nego kretanjem od sebe i radom na svome obraćenju.“ Propovjednik je na kraju istaknuo potrebu iskazivanja zahvalnosti pokojnjima na svemu onome što smo dobili od svojih roditelja, poglavara, svojih prethodnika na bilo kojem području. Na kraju je mons. Kutleša istaknuo važnost i vrijednost poniznosti te pozvao bogoslove da budu ponizni i pošteni ljudi jer je to prvi i pravi temelj dobra i poštena svećenika.

G. Krizman

U Kringi održani Dani mons. Bože Milanovića

Utorak, 8. listopada, na Dan neovisnosti, u Kringi, rodnom mjestu mons. Bože Milanovića, održana je svečanost uz 129. obljetnicu rođenja i 39. obljetnicu smrti toga istaknutog svećenika, hrvatskoga domoljuba i političkoga stradalnika zaslužnoga za sjedinjenje Istre s domovinom Hrvatskom.

Mons. Bože Milanović (Kringa, 1890. – Pazin, 1980.) imao je svojim hrabrim, odlučnim i zauzetim djelovanjem presudnu ulogu u tim turbulentnim poratnim vremenima kada se odlučivalo o sudbini Istarskog poluotoka. Organizatori su skupa bili: župa Kringa, Bratovština „Hrvatska Istra“ i Družba „Braća hrvatskoga zmaja“.

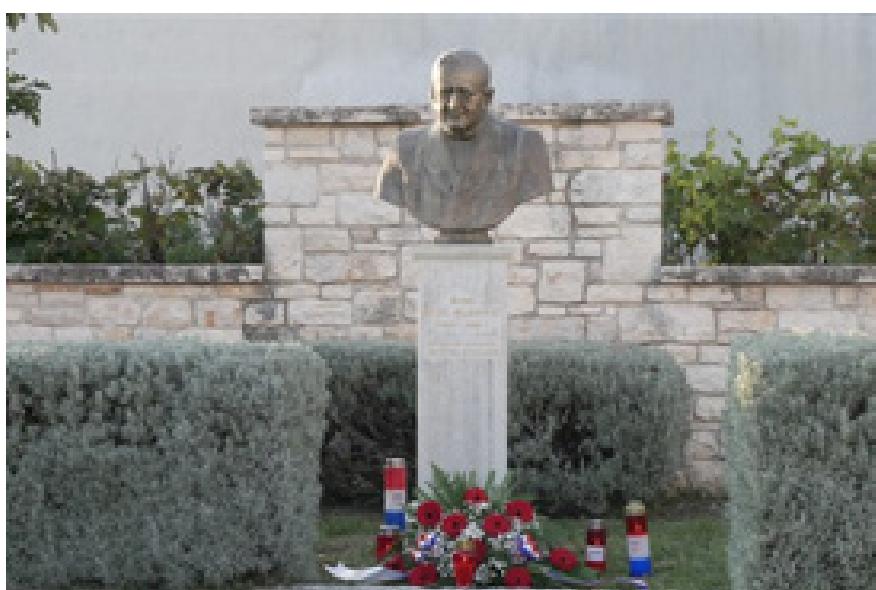
Nakon polaganja cvijeća i paljenja svijeća u Spomen-parku mons. Bože Milanovića ispred njegove biste, misno slavlje zahvale Bogu

za život i djelovanje toga neumornog radnika na Njivi Gospodnjoj predvodio je porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, uz koncelebraciju mjesnoga župnika vlč. Stipana Bošnjaka.

Nakon mise prigodno izlaganje pod naslovom „MONS. BOŽO MILANOVIĆ, SVEĆENIK I HRVATSKI DOMOLJUB“ o djelovanju mons. Bože Milanovića te o njegovoj ulozi u prijelomnim povijesnim trenutcima nakon Drugoga svjetskog rata, u svezi s pripojenjem Istre Hrvatskoj, izrekao je povjesničar dr. sc. Nevio Šetić. Predavač je bio ondje i kao najviša instanca Družbe „Braća hrvatskoga zmaja“. Dr. Šetić na samom je početku izlaganja pojasnio značenje i povijesne okolnosti nastanka Dana neovisnosti koji se toga dana obilježavalo. U nastavku je nastojao dati odgovor na pitanje koja je vrijednost lika i djela mons. Bože Milanovića, a u širem kontekstu i vrijednost Crkve u tim konkretnim prijelomnim povijesnim trenutcima. Suvremena Hrvatska država nastaje tijekom perioda dužega od 150 godina, od sredine 19. stoljeća, kada se bude preporodne ideje, pa sve do devedesetih godina dvadesetog stoljeća. Puno je generacija ljudi na tome radilo, a mons. Bože Milanović i Crkva jedan su

od važnijih pritoka te rijeke koja je vodila prema tome nastajanju. Mons. Milanović nastavak je jedne ranije koncepcije preporodnih gibanja koja svoje korijene nalaze još u liku i djelovanju biskupa Jurja Dobrile. On je, otišavši u Trst nakon maltretiranja od strane fašista, razmišljao o načinu da barem pisanu riječ pošalje hrvatskom čovjeku, da bi makar tako opstala svijest o pripadnosti hrvatskome narodu. On pripada toj crkvenoj vertikali koja je vodila prema hrvatskoj samobitnosti u Istri. No, bitno je napomenuti da on ima u Crkvi u Istri i nastavljače svoga djela, rekao je predavač, te u tom smislu spomenuo pok. mons. Antuna Heka.

Govoreći o ulozi mons. Milanovića 1945. godine, dr. Šetić je podsjetio: rat je pri kraju, ali za Hrvate nije završio, bilo je još jako puno stradanja i smaknuća bez suđenja. Nakon što je Josip Broz poslao Ivana Motiku i Dušana Diminića da mons. Milanoviću, smatrajući ga liderom istarskoga svećenstva, ponude da pomogne, da se uključi zajedno s tadašnjim strukturama u diplomatsku borbu za istarske krajeve, Bože Milanović, nošen idejom samostalne Hrvatske pristao je na to zatraživši tada pojedine privilegije i sigurnost za svoj stalež, prije svega da se u Pazinu može osmislići sjemenište, da se dobiju određene slobode tiska i slično. Tadašnji hrvatski istarski narodnički kler, na čelu s mons. Milanovićem, vlč. Jurcom i drugima angažirao se na priređivanju dokumentacije, bila su sveukupno 4 sveska dokumenata, jedna Spomenica, kojom su na arhivski vjerodostojan način nastojali dokazati da je većinski narod u Istri hrvatski narod. Naime, u tome su uspjeli jer su imali dobar uvid u sastav stanovništva temeljem matičnih knjiga umrlih, rođenih i vjenčanih, i ta je Spomenica bila veoma važan dokument u pregovorima s Pariškom mirovnom konfe-

rencijom koja je radila od kraja II. svjetskog rata sve do kraja veljače 1947. kada je donesena i povjesna odluka. Pravo na samoodređenje svakoga europskog naroda zagovarao je američki predsjednik Wilson još 1918. godine. Razgraničenje u Istri došlo je upravo na temelju nacionalne zastupljenosti i zato danas nije čudno da se zemljopisna Istra nalazi u tri suverene demokratske kršćanske države, rekao je predavač. Europa je na primjeru Istre potvrdila temeljna načela na kojima su stvorene suvremene političke karte Europe. To je fenomen Istre koji treba znati razumjeti. Smisao Milanovićevih poruka možemo sažeti ukratko: dobar odnos sa susjedima, ali svatko neka bude ono što jest. Na tragu djela toga hrvatskog velikana Istre moramo znati upravljati svojom sudbinom, identitetom i vri-

jednostima jer Europa nas po tome razumije. Kada ga je novinar u Parizu pitao kako to da podržava komunističku Jugoslaviju, a ne zapadnu demokratsku zemlju, Milanović je karizmatično uzvratio kako režimi prolaze, a narodi ostaju, podsjetio je predavač. Razina ideoološke mržnje prema Crkvi koja proizlazi iz komunističkoga režima snažno je vidljiva iz činjenice da nakon što je mons. Milanović pristao na takvo partnerstvo sredinom 1945., već je u kolovozu 1947. ubijen bl. Miroslav Bulešić. I danas u našem narodu postoje ljudi koji ne mogu dovoljno obuhvatiti tu percepciju, taj slobodarski prostor.

Predavač se nadalje osvrnuo na kompetencije mons. Milanovića te je podsjetio da je on pripremao doktorsku disertaciju na istom onom Augustineumu u Beču gdje

su obrazovanje stekli i Dobrila i Strossmayer, ali je nije obranio jer je propala austrougarska država. Ista je to duhovna vertikala s varijacijama pogleda na slobodu. Mons. Milanović bio je svjestan borbe i bio je spreman sebe uložiti u borbu za očuvanje jedinstva naroda kojem je pripadao, rekao je predavač.

Dr. Šetić pohvalio je organiziranje skupa jer je to način da si približimo naše velikane i povijesnu stvarnost na kojoj smo opstali. Njegovanje i razvijanje tih osjećaja i vrednota jačaju i naše današnje vrijeme jer na ovim graničnim prostorima Sjevernoga Jadrana pušu i danas razni vjetrovi, i puhat će, jer se vrlo teško smiruju tornada koja su ovdje bila. Ovakvi su velikani svakako stabilizatori jer su svojim životom svjedočili ono što je nama najbitnije, zaključio je predavač.

Obilježena 6. obljetnica beatifikacije bl. Miroslava Bulešića

U subotu, 28. rujna, svečano misno slavlje povodom obilježavanja 6. obljetnice beatifikacije bl. Miroslava Bulešića

predvodio je porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan.

Sukladno običaju da se obljetnica obilježi u nekoj od istarskih župa,

ove je godine slavlje održano u pulskoj Župi sv. Josipa. Uz mons. Milovana koncelebriralo je više svećenika iz Pulskoga i drugih dekanata. Na početku je sve okupljene pozdravio župnik domaćin vlč. Ivan Prodan. Na misi su se okupili vjernici iz više pulskih župa.

Biskup je u prigodnoj homiliji istaknuo izuzetan žar s kojim je bl. Miroslav, upravo poput svetaca, živio povezanost, prijateljstvo, savez s Bogom. Citirajući njegovu duhovnu oporuku napisanu u ožujku 1944., naglasio je njegovo predanje u Božje ruke te njegovu spremnost na žrtvu mučeništva za vjeru. I kada su ga dok je bio župnik u Kanfanaru optuživali da se bavi politikom, on se samo revno držao svoga vrijednog pastoralnog djelovanja, na spas povjerenih mu duša, rekao je mons. Milovan.

(G. Krizman)

Hodočašće Porečkoga dekanata u Italiju

U organizaciji Porečkoga dekanata šezdeset jedan hodočasnik krenuo je na šestodnevni put u ponedjeljak, 7. listopada 2019.

Prvoga dana putovanja cilj je bio stići u Svetište Nazaretske kućice – Majke Božje u Loretu. Grad Loreto osnovan je u 13. stoljeću. Jezgra je razvoja Svetište Nazaretske kućice. Prema predaji, u noći 10. prosinca 1294. na obale Italije, na krilima anđela, donesena je Sveta kuća iz Nazareta. U ovoj je kući živjela Marija, Isusova majka, i sv. Josip. U toj je kući Marija doživjela susret s anđelom Gabrijelom, koji joj je navjestio da će začeti Isusa po Duhu Svetome. Tu je živjela s Isusom i Josipom za vrijeme Isusova djetinjstva. Također, prema predaji, kuća se nalazila u Nazaretu, a premeštena je nakon što su muslimani osvojili područje oko Nazareta. Ova se kućica tri godine nalazila na Trsatu, da bi je jedne noći andeli prenijeli u Loreto. Po dolasku hodočasnici su posjetili Svetište i molili u Nazaretskoj kućici. Svetu misu u kripti Svetišta predvodio je porečki župnik vlč. Milan Zgrablić.

Drugoga dana hodočašća, u utorak, 8. listopada skupina je hodočasnika krenula prema mjestu Lanciano, udaljeno od Loreta oko 180 km. U ovom se mjestu, prema predaji, dogodilo euharistijsko čudo. Euharistijsko čudo u Lancia-

nu naziv je za čudesni događaj koji se godine 700. zbio u ovom gradu tijekom održavanja svete mise. Prema predaji, čudo se dogodilo kada je bazilijanski redovnik, koji je služio misu, posumnjao u stvarnu prisutnost Isusa pod prilikama kruha i vina tijekom Euharistije. Tada su se hostija i sveto vino pretvorili u meso i krv. Bazilijanski su redovnici to meso i krv čuvali kao relikvije do 1175., otkad ih preuzimaju benediktinci. Otada se čuvaju u crkvi sv. Franje. Godine 1971. i 1981. provedena su istraživanja kojima je potvrđeno da se u relikvijaru uistinu nalaze dijelovi ljudskoga mesa i krvi.

Prema tradiciji, Lanciano je također rodno mjesto Longinusa, rimskoga centuriona koji je svojim kopljem probio Isusov bok tijekom raspeća. Riječ „lancia“ na talijanskom znači „koploj“. Otud i naziv mesta, Lanciano. Svetu misu u crkvi sv. Franje u Lancianu predvodio je preč. Marijan Kancijanić, župnik u Kašteliru i Labincima.

Nakon svete mise, meditativne molitve i posjeta mjesta kapele čudесnoga euharistijskog događaja iz 700. godine, hodočasnici su nastavili putovanje još 150 km južnije, do mesta San Giovanni Rotondo. Po dolasku u San Giovanni Rotondo hodočasnici su posjetili novu crkvu sv. oca Pija (može primiti 11 tisuća ljudi) i u kripti crkve sudjelovali u

sakramentu svete ispovijedi. Hodočasnici su se zadržali u osobnoj molitvi u prekrasnoj modernoj kripti crkve gdje se nalazi i tijelo sv. oaca Pija.

Četvrtog dana putovanja u srijedu, 9. listopada hodočasnici su krenuli prema Monte Sant' Angelo, udaljenom oko 25 km od mesta San Giovanni Rotondo. Na Monte Sant' Angelo nalazi se najveće svetište sv. Mihovila Arkandela u svijetu. U ovo se mjesto hodočasti počevši od 490. godine kada se, prema tradiciji, dogodilo prvo čudo arkandela Mihaela na Garganu u *San Lorenzo Maiorano*. Prvo je svetište sv. Mihovila izgrađeno 493. godine na špilji u kojoj se dogodilo ukazanje. Svetište *San Michele Arcangelo* postalo je glavno središte štovanja arkandela cijelog Zapada.

Hodočasnici su se pridružili milijunima hodočasnika koji su tijekom stoljeća posjetili ovo sveto mjesto štovanja sv. Mihovila. Među njima su brojni pape (Gelasij I., Lav IX., Urban II., Aleksandar III., Grigor X., Celestin V., sv. Ivan XXIII., sv. Ivan Pavao II.).

Također, i sveti Franjo Asiški 1216. otišao je posjetiti Svetište svetoga arkandela Mihovila, ali ne osjećajući se dostoјnim ući u pećinu, zaustavio se u molitvi i sjećanju na ulazu. Sv. Franjo poljubio je zemlju i ucrtao znak križa na kamen u obliku „T“ (Tau). Dana

25. lipnja 2011. Svetište sv. Mihovila u Monte Sant'Angelo uvršteno je na UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine. Sv. misu u Svetištu sv. Mihovila predvodio je vlač. Lino Zohil, župnik u Vrsaru i Gradini, koji je rodom iz Župe sv. Mihovila u Žminju. Nakon povratka s Monte Sant'Angelo hodočasnici su se kratko upoznali s likom i djelom sv. oca Pija i posjetili kompleks Svetišta. Ono po čemu je o. Pijo najšire bio poznat, bile su njegove rane (stigme) na rukama, nogama i desnom boku koje je primio u mističnom čudesnom doživljaju 20. rujna 1918. godine. Ove su rane pedeset godina stalno krvarile i nanosile bol oču Piju. Rane su nestale nekoliko dana prije smrti, a umro je 23. rujna 1968. godine. Na tisuće je hodočasnika još za vrijeme njegova života susrelo i doživjelo o. Pija kao izvanredna Božjeg svećenika i redovnika. Nadejno je bio poznat kao isповjednik i duhovni voditelj i učitelj mnogima. Njegov se redovnički život odvijao uglavnom između oltara, isповjedaonice i kora u kojem je pred raspelom dugo molio. U godinama poslije smrti još se više širio glas o njegovoj svetosti i o čudesima koja su se događala po njegov zagovoru.

Nakon provedenog kanonskog postupka o. Pio proglašen je blaženim 2. svibnja 1999. Obred progla-

šenja blaženim predvodio je papa, sada sveti, Ivan Pavao II. Na dan proglašenja ni dva najveća trga u Rimu, svetoga Petra i svetoga Ivana Lateranskog, nisu mogla primiti sve hodočasnike koji su za tu prigodu došli u Rim. Dana 16. lipnja 2002. proglašio ga je svetim.

Petri su dan hodočasnici u prijepodnevnim satima proveli u osobnoj molitvi u svetištu sv. oca Pija. Misno slavlje u crkvi Gospe od Milosti, najstarijoj crkvi u kompleksu današnjega svetišta, u kojoj je i sam o. Pio slavio svetu misu i ispovijedao, na oltaru na kojem je za vrijeme svete mise tako žarko proživljavao sjedinjenje s Kristom na Kalvariji, predvodio je o. Drago Marić. Nakon misnoga slavlja, u popodnevnim satima, hodočasnici su se uputili u 400 km udaljen grad sv. Franje, u Assiz.

Pretposljednji dan hodočašća, u petak, 11. listopada, hodočasnici su proveli u Asizu. Nakon molitve uz grob sv. Franje Asiškoga, hodočasnici su razgledali veličanstvenu donju i gornju baziliku sv. Franje i upoznali se s gradom Asizom, sv. Franjom, sv. Klarom i sv. Rufinom, prvim biskupom grada Asiza. Asiz je najpoznatiji kao rodno mjesto sv. Franje, koji je u gradu osnovao franjevački red 1208. godine, i sv.

Klare (Chiara d'Offreducci), osnivačice reda klarisa.

Franjo Asiški (Asiz, 1181. – Porcijunkula kod Asiza, 3. listopada 1226.), punim imenom Giovanni Francesco Bernardone, utemeljitelj je franjevačkoga reda ili Reda manje braće, suutemeljitelj reda klarisa ili Reda siromašnih gospoda, a njime je nadahnut i Treći franjevački red, koji se danas dijeli na Samostanski treći red i Franjevački svjetovni red. Svetu misu u kapeli sv. Klare unutar kompleksa samostana franjevaca konventualaca predvodio je vlač. Darko Zgrablić. U popodnevnim su satima hodočasnici posjetili rodnu kuću sv. Franje, crkvu i grob sv. Klare te katedralu sv. Rufina. Pored krstionice u katedrali gdje su kršteni i sv. Franjo i sv. Klara hodočasnici su ispjedili svoju vjeru i obnovili svoja krsna obećanja.

Posljednjega dana hodočašća, u subotu, 12. listopada, prijepodnevne su sate hodočasnici proveli u mjestu *Santa Maria degli Angeli* koje je nastalo uz crkvu Gospe od Andela, poznatu i kao Porcijunkula. Crkvicu Gospe od Andela obnovio je sveti Franjo svojim rukama. Crkvica se još zove Porcijunkula. Porcijunkula dolazi od riječi „pars“ što znači „dio“. Naime, sv. Franjo od vlasnika je zemljišta oko crkve primio na dar jednu parcelu, od koje je on uzeo samo jedan dio – „pars“. Crkvicu Gospe od Andela sv. Franjo posebno ljubio jer je u njoj upoznao Božji poziv i počeo novi život. Crkvica je kolijevka Franjevačkoga reda. U toj je crkvici sv. Franjo zagrio „sestricu smrt“. Bilo je to 4. listopada 1216. godine. Velika bazilika, koja je iznad male crkvice, građena je od 1569. do 1678. godine. Završno i zahvalno misno hodočasničko slavlje u kripti bazilike Gospe od Andela predvodio je vlač. Lino Zohil.

Duhovno obogaćeni, milošću ispunjeni, prijateljski još više međusobno povezani i zahvalni za ljepe doživljaje hodočasnici su sretno stigli svojim kućama u večernjim satima.

Milan Zgrablić

HODOČAŠĆE ŽMINJACA NA OTOK RAB

Družo ovogodišnje cijelodnevno hodočašće Župe sv. Mihovila, arkanđela, u Žminju bilo je u subotu, 12. listopada na otok Rab, a predvodio ga je župnik vlč. Jordan Rovis. Žminjaci koji su bili, još pamte lipanjsko hodočašće u Gospičko-senjsku biskupiju, točnije u Donji Lapac, i gostoprivrstvo župljana Župe sv. Ivana Pavla II., a listopadski izlet u Krčku biskupiju i posjet otoku Rabu također će, vjerujemo, ostati zapamćen.

Krenuli smo u ranim jutarnjim satima dvama autobusima, 110 hodočasnika svih životnih uzrasta. U kršćanskoj zajednici hodočašće predstavlja jedan od najstarijih, naj-ocuvanijih i najupečatljivijih oblika pučke pobožnosti. (N. Vranješ) O samom kršćanskom životu kao putovanju, naravi hodočašća, njegovoj povijesti i biblijskoj utemeljenosti govorio je voditelj vlč. Rovis tijekom putovanja. Put do odredišta, osim molitve Krunice i Litanija bio je ispunjen i upoznavanjem otoka Raba i njegovih znamenitosti. Otok Rab kvarnerski je otok u Primorsko-goranskoj županiji, jedan od najpopularnijih i najljepših otoka na Jadranu. Zajedno sa susjednim otočicima Prvićem, Svetim Grgurom,

Golim otokom, Mamanom i Šailovcem čini rapsku otočnu skupinu. Otok ima oko 10 000 stanovnika. Nagli turistički razvitak iz korijena je promjenio način života, tako da sada gotovo sve stanovništvo otoka posredno ili neposredno živi od turizma. Preko ljeta tako na Rabu bude i preko 30 000 ljudi.

Otok Rab ima i prebogatu kulturnu baštinu, djelić koje smo i mi vidjeli. Najprije smo posjetili mjesto Lopar na sjeverozapadnoj strani otoka Raba gdje smo u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja slavili sv. misu. O povijesti i kulturnoj baštini Raba govorio nam je i vodio nas otokom župnik Lopara vlč. Frane Brozić, inače kolega našeg župnika Rovisa još iz sjemenišnih dana u Pazinu. Naš domaćin istaknuo je i svoju vezu sa Žminjem – prvi duhovnik bio mu je vlč. Ante Orbanić, a profesor Svetoga pisma bio mu je poznati Žminjac dr. Ante Kresina. Župa sv. Ivana Krstitelja u Loparu 2015. slavila je 300 godina postojanja. Na otoku Rabu inače ima sedam župa (osam svećenika). Lopar ima četiri crkve, od kojih smo osim župne posjetili i zavjetnu crkvicu Rođenja Blažene Djevice Marije, smještenu na brežuljku u borovoј šumi. Na oltaru se nalazi vrijedan drveni kasanoromanički reljef iz 14. st. na kojemu je prikazana sv. Ana s malom Marijom te makete brodova i ženski rupci oko oltara kao zavjetni darovi.

Nakon pjesme Majci Božjoj koju su, kao i na svetoj misi, animirali brojni prisutni članovi župnoga zbara sv. Mihovila, u Supetarskoj Dragi posjetili smo crkvu svetoga Petra iz 11. stoljeća, pored koje je nekada stajao benediktinski samostan.

U gradu Rabu posjetili smo najprije katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije (Rapska biskupija postojala je sve do 1828. kada je pripojena Krčkoj biskupiji). Sagrađena je vjerojatno u 4. stoljeću kao ranokršćanska crkva, a kasnije je preuređena u romaničkom stilu. Ima korske klupe u svetištu iz 15. stoljeća. Ova je crkva prava riznica dragocjenih slika, različitih relikvija i relikvijara, među kojima je posebno štovana lubanja sv. Kristofora, svetca zaštitnika Raba. Posjetili smo i rapske benediktinke. Benediktinski samostan s crkvom svetoga Andrije, utemeljen tijekom 11. stoljeća, izdiže se izravno iz litica uz obalu Uvale sv. Eufemije. Časna majka Marija Marina Škunca predstavila nam je ono najvažnije iz bogate tisućljetne tradicije rapskoga benediktinstva. Desno od glavnoga oltara, u lađi crkve, nalazi se oltar Majke Božje koja se od 16. st. u samostanu i na cijelom otoku štuje kao Čudotvorna Gospa Rapska. Na kraju našega hodočasničkog puta posjetili smo Kampor i franjevački samostan sv. Bernardina Sijenskoga. Fra Ivan Gavran upoznao

nas je s poviješću toga samostana i crkve te proveo muzejom. Crkva sv. Bernardina Sijenskoga posvećena je 1466. (u nazročnosti petorice dalmatinskih biskupa). Nedavno je temeljito obnovljena i iznutra i izvana. Najvrednije djelo samostana jest poliptih glavnoga oltara, desetak slika na drvetu braće Vivarini iz Venecije, koji je već osam godina na restauraciji; dovršen je, ali još se čeka normalizacija vlažnosti kako bi bio vraćen na svoje mjesto. U Kamporu je djelovao poznati franjevac, umjetnik fra Ambroz Testen, čiju smo stalnu izložbu slika pogledali u crkvi sv. Eufemije.

Zahvalni Bogu na prekrasnom danu, domaćinima, osobito vlč. Franetu Broziću na gostoprimstvu, župniku Rovisu na organizaciji, osnaženi međusobnim zajedniš-

tvom vratili smo se kućama puni dojmova. A kako su hodočašće doživjeli oni najmlađi hodočasnici i što su zapamtili, pitali smo bratiće Natanaela i Rafaela.

Natanael: *Bilo nan je liepo. Na Rabe smo gledali crikvi. Smo se i igrali va parke na jenen brode na keni smo se prtili po špage. Peljali smo se z trajekton. Čuda tega smo videli i mi se je piežalo.*

Rafael: *Smo se peljali va koriere, molili Krunico i sve po malo. Z trajekton smo šli na otok Rab. Va prve crikve smo imeli mašo i plovan Franje nan je povieda. Va jene crikve, ka je na višen, so bile šare šijarpi i brodići. Plovan je reka da so to donesli ljudi kao dar, aku bi naprimjer ljudi prišli živi z rata. Smo videli i druge crikvi. Čak va jene bare smo videli žabo i kornjačo. Na kraje smo šli va muzej. I nan je bilo liepo. Za doma smo Natanael i ja skupa sedeli na prven meste, malo smo spali i brzo prišli doma. I to je bi izlet. Vajk ču ga se domišljat.*

Ljudski je život neprestani hod. Čovjek je putnik, uvijek na putu. Neka nam ovo, i svako buduće, hodočašće pomogne u duhovnom rastu i životnom sazrijevanju.

N. P.

„Naše Uršulinke”

Ranom zorom, na Dan neovisnosti, dva puna autobusa krenula su u Varaždin. Cilj je bio posjetiti naše drage sestre uršulinke i zahvaliti im na požrtvovnom radu u našoj rovinjskoj župi gdje su prisutne preko šezdeset godina, a većina je sada u Varaždinu. Putem se molilo i pjevalo, a sestra Monika upoznala nas je s poviješću svoga reda. Godine 1535. Angela Merici utemeljila je družbu za odgoj i vjersko poučavanje djevojčica te brigu o bolesnima i siromašnjima, što sestre čine i danas. U Varaždin su sestre stigle 1703. godine i otvorile prvu školu, gimnaziju i preparandiju.

Po dolasku u Varaždin, u njihovoj crkvi Rođenja Isusova imali smo svečanu misu koju je predvodio naš župnik mons. Vilim Grbac, uz našega kapelana vič. Damira Štifanića. Sestra Klaudija još nam je malo progovorila o njihovu redu. Osim u Rovinju i Varaždinu, sestre djeluju i u Zagrebu, Slavonskom Brodu i Zenici. Zatim su nas sestre okrijepile, osim slatkim, i svojom prisutnošću. Nažalost, neke nisu mogle biti na

druženju zbog lošeg zdravstvenog stanja. Sada je tu smješteno tridesetak sestara, većinom visoke životne dobi. Bilo je dirljivo ponovno vidjeti draga lica koja su oplemenjivala naše svakidašnje živote i u njih unosila radost i svjetlost. Divili smo se prekrasno uređenom vrtu koji, kao i u Rovinju, održava sestra Ozana u devedesetoj godini života. Potpuno ista, samo malo manja i krhkija, ali zato osmjeh nije silazio s njezinim lica, a novost je bio štap u njezinim rukama.

Poslije zajedničkoga ručka obišli smo ranobaroknu katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo iz 17. stoljeća, posjetili Stari grad - tvrđavu u kojem je danas gradski muzej i prošetali se čuve-

nim grobljem iz 18. stoljeća koji je i spomenik prirode i park arhitekture. Bezbroj čempresa, breza, šimšira i skulptura anđela doprinose toj ljepoti.

Na povratku smo prebirali, poput Marije, doživljaje u svojim srcima. Sjetili smo se kipa koji krasи uršulinsku crkvu, a zaslužan je za mnoge uslišane molitve. Na njemu su prikazani Marija bez ruku i Isus bez nogu, ali zajedno čine jedno tijelo, jednu dušu koja čini čuda. Tako i mi, nesavršeni, možemo u ljubavi, vjeri i zajedništvu učiniti ovaj život boljim i lakšim, kako nas već desetljećima poučavaju „naše uršulinke”. Hvala vam na tome!

Tekst: Rebeka Sebastijan
Foto: Danijela Fattorich

“Ufanje ubogih neće biti zaludu.” (Ps 9, 19)

Iz Poruke pape Franje za 3. Svjetski dan siromaha

Siromah zna da ga Bog ne može napustiti, stoga uvijek živi u prisutnosti onoga Boga koji ga se spominje. Božja pomoć seže onkraj sadašnjega stanja patnje kako bi ukazala na put oslobođenja koji preobražava srce jer ga podupire u njegovoj najvećoj dubini.

Isus, stoeći pred bezbrojnim potrebitima, nije se bojao poistovjetiti sa svakim od njih: »...što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!« (Mt 25, 40) Bježati od ovoga poistovjećivanja znači mistificirati Evanđelje i razvodnjavati objavu. Bog, kojega je Isus htio otkriti, jest ovaj: velikodušan, milosrdni Otac, neiscrpan u svojoj dobroti i milosti, koji daje nadu prije svega onima koji su razočarani i kojima je oduzeta budućnost.

U bliskosti sa siromašnima Crkva otkriva da je ona narod, raspršen među mnogim nardima, koji je pozvan ne dopustiti da se itko osjeća strancem ili isključenim jer sve uključuje na zajednički put spasenja. Stanje u kojem su siromašni, obvezuje nas da se nimalo ne udaljavamo od tijela Gospodina koji u njima pati. Pozvani smo radije doticati njegovo tijelo kako bismo se osobno izložili u služenju koje je istinska evangelizacija.

Siromasi ne dobivaju istinsku nadu kad nas vide zadovoljne zato što smo malo svojega vremena izdvojili za njih, nego kad u našoj žrtvi prepoznaju čin besplatne ljubavi koja ne traži nagradu.

Ostavimo po strani podjele koje su plod ideoloških i političkih shvaćanja i usmjerimo, umjesto toga, svoj pogled na ono bitno što ne zahtijeva mnogo riječi, nego pogled ljubavi i pruženu ruku.

Nikada nemojte zaboraviti da je »najveća diskriminacija od koje trpe siromašni nedostatak duhovne skrbi« (apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 200). Siromašnima je prije svega potreban Bog, njegova ljubav koja postaje vidljiva zahvaljujući svetim ljudima koji žive uz njih i koji u jednostavnosti svoga života izražavaju i pokazuju moć kršćanske ljubavi.

Siromasi trebaju naše ruke kako bi se podigli, naša srca kako bi ponovno osjetili toplinu ljubavi, našu prisutnost kako bi pobijedili samoću. Jednostavno, potrebna im je ljubav.

Katkada je za vraćanje nade potrebno tako malo: dovoljno je zaustaviti se, uputiti osmjeh, saslušati. Zaboravimo na jedan dan statistike; siromasi nisu brojevi koje se navodi kad se želimo pohvaliti svojim djelima i projektima. Siromasi su osobe kojima treba ići ususret: to su usamljeni mladi i starije osobe koje treba pozvati u svoj dom da s nama objeduju, to su žene, muškarci i djeca koji čekaju prijateljsku riječ. Siromašni nas spašavaju jer nam omogućuju susresti se s Kristovim licem.

Uvjjet koji Gospodin Isus postavlja učenicima da bi bili pravi evangelizatori jest taj da moraju sijati opipljivo sjeme nade. Molim sve kršćanske zajednice i sve one koji se osjećaju potaknutima donositi nadu i utjehu siromašnima da se zalažu da ovaj Svjetski dan siromaha u mnogima potakne spremnost na djelotvornu suradnju kako se nitko ne bi osjećao uskraćenim za bliskost i solidarnost.

Misionar siromašnih gubavaca

– sv. Damjan de Veuster

Sveti Damjan de Veuster je rođen 3. siječnja 1840. kao sedmo dijete u seljačkoj obitelji u mjestu Tremelu u Belgiji. Kršteno mu je ime Josip, a za vrijeme pučkih misija, koje su u njegovoj župi držali redovnici redemptoristi, 1858. godine je odlučio postati redovnik. Njegove dvije sestre i jedan brat su također odabrali duhovno zvanje. Bilo mu je 19 godina kad je i on studio među redovnike u Kongregaciju Presvetog Srca Isusova i Marijina u gradu Leuvenu. Taj red je bio zadužen za pastoral Havajskog otočja. Želio je biti brat laik, ali su njegovi poglavari odlučili poslati ga na studij teologije. Kad je u misije trebalo poslati nove snage, Damjan se tada dragovoljno javio da on podje u misije umjesto svog brata Pamfila koji se upravo bio razbolio. Još nije bio zaređen za svećenika, kad je 1863. godine, nakon dugog putovanja luku glavnoga grada otočja Honolulu. Dva mjeseca kasnije primio je Damjan svećeničko ređenje te je počeo zamjenjivati jednog bolesnog misionara u distriktu Puna na

jugoistoku Havaja. Naučio je jezik domorodaca. Jako su ga zavoljeli.

Gubavcima i svećenik i liječnik

Poslije toga je djelovao u distriktu Kohala na sjeverozapadu Havaja. Konačno je 1873. godine, na vlastitu želju, poslan na otok Molokai. Na tom su otoku bili izorilani ljudi koji su bolovali od gube. Zbog opasnosti od zaraze i zbog ozračja među bolesnicima, otok su nazvali paklom Južnoga mora. Na Molokai je sveti Damjan stigao 10. svibnja 1873. godine. Na otoku Molokaiju je živio kao dušobrižnik i liječnik, jedini zdrav čovjek među 800 zaraženih gubom. Postao je pravi apostol gubavaca. Bile su mu 33 godine. Njegovo nesebično zalaganje i rad među zaraženima su ubrzo postali poznati i priznati po cijelom svijetu. Poslije jednoga tajfuna, on je zajedno s bolesnicima podigao nove kolibe, ali i bolnicu i dva sirotišta za djecu. Sagradio je i crkvu.

Mučenik ljubavi

Dvoreći i služeći bolesnike i sam se zarazio gubom. Od bolesti mu se lice izobličilo, otpali su mu prsti. Ostao mu je samo palac i kažiprst, pa je do kraja života mogao služiti svetu misu. Bolest ga je nagrizala i mučila sve do 15. travnja 1889. godine, kad je umro. I za vrijeme bolesti, otac Damjan je nastavio svoj apostolat i nije prestajao skrbiti za bolesnike. Svojim radom i pobožnošću proslavio je svoju domovinu Belgiju ali i Havajsko otoče u Sjedinjenim Američkim Državama. U njegovoj smrtnoj borbi stalno je bio okružen svojim vjernim bolesnicima, a kad je umro, pokopali su ga pod jedno stablo na otoku. Na spomen-ploči je pisalo: "Svetoj uspomeni na časnog oca Damjana, koji je umro kao mučenik ljubavi."

Damjanova slava

Život i djelo oca Damjana pobudilo je udivljenje i pozornost čitavoga svijeta. Potaknuti njegovim zalaganjem i dobrotom rodile su se mnoge inicijative za borbu protiv gube. U Sjedinjenim Američkim Državama i u Velikoj Britaniji nicale su zaklade i udruge sa svrhom da se bore protiv gube i da pomognu liječenje bolesnika. Posmrtni ostaci oca Damjana 1936. godine prevezeni su u Belgiju, gdje su sahranjeni u samostanskoj crkvi njegova reda u gradu Leuvenu. Glasoviti Mahatma Gandhi nazvao je 1945. godine oca Damjana "junakom od formata", dok se sveta Majka Terezija do kraja svoga života zalagala za njegovo proglašenje blaženim. Zbog njegova zalaganja oko ljudi, kojima je zbog gube prijetila teška smrt, Damjan je diljem svijeta nailazio na priznanje. Nakon svoje smrti Damjan de Veuster je doživio veliku slavu u svijetu, te se smjesta počeo častiti kao zaštitnik gubavaca. Sveti Damjan je žrtvovao svoj život da mnogim ljudima, koji su zbog svoje zarazne bolesti bili odbačeni i prognani iz društva, vrati ljudsko dostojanstvo. I u današnje vrijeme, kad su milijuni ljudi pogodenii teškim bolestima, kao što je AIDS, Damjanov lik postaje primjer kako se i danas može odgovoriti potrebama bolesnika koji traže ozdravljenje i njegu.

Papa Ivan Pavao II. je 1995. godine u Leuvenu proglašio blaženim oca Damjana, a 11. listopada 2009. godine proglašio ga je papa Benedikt XVI. svetim. Sveti Damjan je zaštitnik oboljelih od gube i od AIDS-a. Zaštitnik je i grada Honolulua.

Bitno.net

NACIONALNI SUSRET ŠTOVATELJA BOŽJEG MILOSRĐA

Sesti nacionalni susret štovatelja Božjega milosrđa održan je u subotu 19. listopada u nacionalnom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je banjolučki biskup Franjo Komarica u zajedništvu s trideset i trojicom svećenika. Hodočasnici su prispjeli iz gotovo svih dijelova Hrvatske, njih oko tri tisuće.

Pred početak misnog slavlja, biskup je blagoslovio sliku Milosrdnog Isusa koju je Koordinacija štovatelja Božjega milosrđa, kao organizator susreta, uz misnicu s likom Milosrdnog Isusa poklonila tom prigodom svetištu u Mariji Bistrici. Spomenuo se biskup dvojice papâ koji su na poseban način isticali Božje milosrđe prema svemu stvorenu, sv. Ivana Pavla II. i sadašnjeg pape Franje, podsjećajući kako je prvi od njih u obvezni liturgijski kalendar uveo svetkovinu Božjega milosrđa u prvu nedjelju po Uskrsu, a drugi progglasio i proveo u cijeloj Crkvi godinu izvanrednog Jubileja milosrđa (8. prosinca 2015. – 20. studenoga 2016.). Kako bi dublje pojasnio otajstvo milosrđa, biskup je, među ostalim, citirao sv. Ivana Pavla II. koji piše kako „Crkva živi svoj istinski život kada isповијeda i obznanjuje milosrđe, najčudesnije svojstvo Stvoritelja i Otkupitelja i kad ljude privodi vrelima Spasiteljeva milosrđa, kojeg je ono čuvarica

i djeliteljica“ (Dives in misericordia, br. 13), te papu Franju koji u svojoj buli najave izvanrednog jubileja piše: „Uvijek imamo potrebu razmatrati otajstvo milosrđa. Ono je izvor radosti, vedrine i mira. Ono je uvjet našeg spasenja (...). Milosrđe: ono je posljednji i najviši čin kojim nam Bog dolazi u susret. Milosrđe: ono je temeljni zakon koji prebiva u srcu svake osobe, kada gleda iskrenim očima brata kojeg susreće na životnom putu. Milosrđe: ono je put koji sjedinjuje Boga i čovjeka, jer otvara srce nadi da smo ljubljeni zauvijek usprkos ograničenju zbog svoga grijeha“ (Misericordiae Vultus, br. 2. 3).

Biskup je potom svratio pozornost na sv. Faustinu Kowalsku, promicateljicu i posrednicu poruke o Božjem milosrđu, rekavši kako se u životu Kristove Crkve ništa ne događa bez Božje Providnosti, a ona se pobrinula da se prije osam desetljeća jedna skromna siromašna djevojka iz drevnog ivjernog katoličkog poljskog naroda oduševila za redovnički stalež i prihvatile izuzetnu zadaću upozoriti sve ljude i narode Europe i svijeta na veliku tajnu Božjeg milosrđa. „Mistična iskustva svete Faustine jasno nam pokazuju da Božje milosrđe objavljuje u bitnome ovu istinu: dobro nadvladava zlo; život je jači od smrti, ljubav je Božja moćnija od grijeha nas ljudi“, rekao je biskup te dodao kako

se svi štovatelji Božjega milosrđa, svi vjernici trebaju potruditi i sami prakticirati milosrđe i praštanje, jer: „spirala mržnje, i nasilja i želje za osvećivanjem koja kalja životne staze mnogih pojedinaca u našem životnom okruženju, pa čak i staze mnogih naroda, ta se spirala može prekinuti, prelomiti samo čudom oprštanja!“ Pozvao je biskup i na molitvu da se što veći broj suvremenika, poglavito sunarodnjaka, koji nisu upoznali i ne znaju dovoljni cijeniti Božje milosrđe „otvore djelovanju Duha Svetoga, te dožive, kao i mi, radost i mir u svojim srcima, i novu duhovnu snagu za činjenje djelâ milosrđa – duhovnih i tjelesnih.“ „Neka sveta Faustina i dragi nam sveti papa Ivan Pavao II. budu zagovornici svakog od nas i neka nam pomognu da nebesko kraljevstvo nikada ne izgubimo iz vida i da – poput njih – u svome životu uvijek Boga stavljamo na prvo mjesto! Neka je Bog prvi!“, rekao je biskup.

Nakon svečane euharistije uslijedilo je štovanje relikvija prvog stupnja sv. Ivana Pavla II., sv. Faustine i bl. Mihaela Sopoćka, te križni put bistričkom Kalvarijom i pobožnost u čast Božjega milosrđa u kojima je sudjelovao i biskup Komarica. Susret je završio činom posvete svijeta Božjem milosrđu po riječima sv. Ivana Pavla II.

IKA

Susret svećenika u Pazinu

Uovom izvanrednom mjesiskom mjesecu, točnije 21. listopada 2019. s početkom u 10 sati, održan je susret svećenika, redovnika i redovnica u Pazinskom kolegiju. Sve je prisutne pozdravio mons. Vilim Grbac, generalni vikar Porečke i Puliske biskupije koji je ujedno kratko predstavio predavača i nudio temu predavanja. Uz sudjelovanje biskupa mons. Dražena Kutleše, mons. Ivana Milovana, biskupa u miru, te svećenika i časnih sestara, predavanje je održao vlč. Antun Štefan, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj na temu „Misionarska preobrazba života i dušobrižništva“.

Kao dugogodišnji misionar, vlč. Štefan je svima prisutnima približio život misionara, sve ono s čime se misionar susreće, ali naglasio je da je upravo ono mjesto gdje se pojedini svećenik nalazi njegova misija. Prijeđajući se početaka svog misijskog djelovanja, rekao je da je kao mladi svećenik otišao u daleku Afriku ne znajući ni jezik ni kulturu tamošnjeg stanovništva, sa velikim planovima i željama, ali je shvatio da treba činiti uobičajene stvari sa većom ljubavlju,

sa žarom, baš onako kao kad je osjetio zov prve Ljubavi. Naglasio je da iako u našim župama ima sve manje ljudi, da su svećenici pozvani biti misionari upravo ondje gdje žive i djeluju te da trebaju obnoviti žar ljubavi kako bi u njima zasjala slika živoga Boga.

Zanimljivo je iskustvo koje je podijelio sa svima prisutnima rekavši da, kad je tek došao u Afriku i susreo se s poglavicom plemena koje je bilo pogansko, niti poglavica nije znao njegov jezik, a niti on plemenski jezik poglavice, no ipak su se sporazumjeli. Kako se to dogodilo? Vlč. Štefan je objasnio poglavici da nas naš Bog uči da budemo dobri, da pomažemo drugima i stoga bi ondje izgradili školu, bunar s vodom i drugo što je potrebno. Poglavica ga je na to upitao tko je taj njegov Bog, a vlč. Štefan je tada rekao da je njegov Bog Isus Krist, da bi im on govorio o Isusu. Poglavica je na to pristao. Na taj način, kroz konkretnu pomoć svećenika koji im je bio na raspolaganju, iako u početku nisu poznavali jezik, ipak su se razumjeli jer su u svećeniku prepoznali Isusa, žar i ljubav kojom im je pristupao.

Nadalje, vlč. Štefan je istaknuo važnost i ulogu svećenika. Naime, nitko

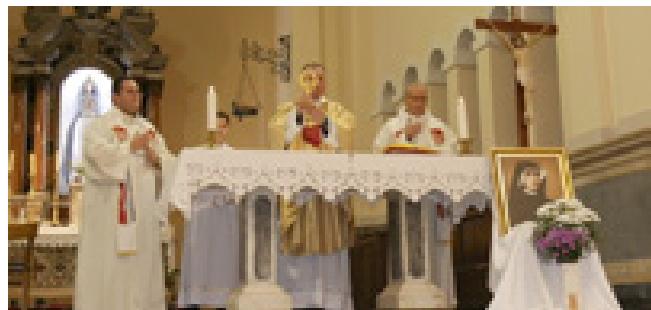

drugi nema tu milost da Bog po njegovim riječima i gestama silazi na oltar i daruje nam se pod prilikama kruha i vina, osim svećenika. Zbog toga davao, ričući lav, ne može podnijeti svećenika jer mu oduzima duše koje on želi upropastiti. Trebamo se osloniti na Isusa, ljubiti ga, u Njega se pouzdati, slušati Svetog Oca i naše biskupe i ne trebamo se bojati, zaključio je svoje predavanje vlč. Štefan.

Na kraju predavanja bila je mogućnost za diskusiju. Susret je završio zajedničkim objedom.

Proslava blagdana sv. Faustine u crkvi Misericordiae u Puli

Ove je godine blagdan sv. Faustine u Puli proslavljen pod gesлом „Jedino ljubav ima smisao. Ona uzdiže naša najsjajnija djela u vječnost.“ U subotu, 5. listopada, u pulskoj crkvi Majke Božje od Milosrda, *Misericordiae*, u starogradskoj jezgri, svećano je proslavljen blagdan sv. Faustine Kowalske. To je ujedno bila i središnja biskupijska proslava toga blagdana, koji svake godine organiziraju sestre Milosrdnoga Isusa, zajedno s članovima Udruge Radnici Milosrdnog Isusa te, posljednjih nekoliko godina, i u suradnji s katedralnom župom koja rado u svojoj filijalnoj crkvi ugosti tu svečanost. Priprava za blagdan započela je dan ranije, u petak, 4. listopada. Program je

započeo katehezom i klanjanjem te je zaključen misnim slavljem. Oba dana program je vodio p. Marijan Zubak, misionar Krvi Kristove iz Zagreba. Drugoga dana, na sam blagdan, susret je započeo katehezom, uslijedila je pobožnost Krunice Božjega Milosrda te je kulminirala misnim slavljem. Na početku misnoga slavlja okupljene je prigodno pozdravio katedralni župnik vlč. Rikard Lekaj koji je izrazio radost što se obilježavanje blagdana sv. Faustine događa upravo u toj crkvi, u samom središtu grada. Osim vlč. Lekaja koncelebrirao je i preč. Željko Staver, kanonik Pulskoga kaptola sv. Tome, apostola. Predvoditelj je u prigodnoj homiliji pozvao okupljene da se zapitaju koliko smo mi u svome svakidašnjem životu, u velikim i malim potrebama zaista bližnji osobama oko sebe. Bog se obratio malenima, odabrojao je dvanaestoricu, odabire svakoga od nas za sudjelovanje u djelu spasenja, na nama je da taj poziv prihvativimo svojim životom i svakidašnjim djelovanjem. Na kraju misnoga slavlja upriličen je ofer, čašćenje relikvija sv. Faustine, a sestre su potom dijelile čokoladice s likom svetice, na čijem je omotu bio ispisano pojedini citat iz njezine bogate duhovne ostavštine. Sestre Milosrdnoga Isusa u Pulu su stigle 2000. godine, a trenutno ondje borave tri sestre: s. Jaira Udovičić, predstojnica, s. Ivana Perković i s. Evelina Wolinska.

G. Krizman

HODOČAŠĆE - DUHOVNA HRANA VJERNIKA

Zupljeni župa Sv. Lucije Pazinske i Sv. Jurja iz Starog Pazina na čelu sa župnikom Željkom Zecom ostvarili su krajem rujna hodočašće u Istočnu Hrvatsku tj. Slavoniju. Na put smo krenuli 27. 9. 2019. te putem prema Đakovu čuli mnogo zanimljivosti o povezanosti Istre i Slavonije. Za to su poglavito zaslužni naš biskup Juraj Dobrača i đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer. S pravom se može reći da su oni obilježili crkveni i politički život hrvatskog naroda u 19. st. Upoznali su se u vrijeme studija u Bečkom zavodu Augustineumu te su si cijeli život međusobno pomagali i ostali najbolji prijatelji do smrti.

Đakovo

Cijeli grad Đakovo prožet je uspomenama na velikog biskupa i dobrotvora J. J. Strossmayera. Sa samo 35 godina Strossmayer je postao biskupom te se ubrzo prihvatio gradnje velebitne Đakovačke katedrale. Gradnja je započela 1866. Četiri godine je trebalo da je sagrade, a zatim još 12 godina da bude oslikana. Vrlo je bogato ukrašena freskama i ornamentima, kažu da je najljepša od Venecije do Istambula. U nju može stati 7000 osoba. Saznali smo i da je 1933. stradala u požaru koji je uništio orgulje, a freske su tom prilikom pocrnile. Garež sa fresaka obrisan je sa kruhom. Za to čišćenje bilo je potrebno 10 tona kruha. Imali smo čast posjetiti i kriptu gdje su ukopana tijela svih biskupa koji su stolovali u Đakovu. Inače se u te prostore rijetko puštaju grupe, a koliko je prostrano prikazuje podatak da tamo stane 2000 ljudi. Prošetali smo i Strossmayerovim parkom u kojem se može vidjeti razoliko drveće donešeno iz svih krajeva Europe.

Aljmaš - Vukovar - Ilok

Sljedećeg dana uputili smo se prema Aljmašu, koji nam je poznat sa televizije iz vremena domovinskog rata kada je bio porušen, a osobito crkva, uništena do temelja. Međutim, hrvatsko srce se ne da slomiti, osobito kada brani svoje. Ispod ruševina nađen je neoštećen kip Gospe od Utocišta kojeg je svojevremeno tamošnjoj crkvi poklonio biskup Strossmayer. Na mjestu stare crkve sagrađena je nova u obliku lađe. Kada smo dolazili, iznenadila nas je zvonjava zvona, a poslijem nam je č. sestra objasnila da tako dočekuju sve hodočasnike. U ovom svetištu je vlč. Zec predvodio slavlje sv. Mise zajedno sa vlč. Stipanom Bošnjakom. Put nas je dalje vodio do Vukovara - grada heroja. Najprije smo pogledali kratki dokumentarni film o agresiji i padu Vukovara koji nikoga nije ostavio ravnodušnim. Posjetili smo crkvu Sv. Filipa i Jakova koja je kompletno obnovljena, osim jedne lađe koja je ostavljena da svjedoči o bezumlju i mržnji osvajača. Vlč. Stipan nam je u crkvi iznio svoja svjedočanstva iz onih teških mučnih dana kada je živio na ovim prostorima i proživiljavao svakodnevno raketiranje. Donijeli smo i križ sa imenima naših župa te položili na zid križa.

Također, posjetili smo vodotoranj, memorijalno groblje, Hangar i Ovčaru. Posjetom bolnici oprostili smo se od Vukovara. U mislima i molitvama ponijeli smo sve heroje koji su pali za našu slobodu. Preko prekrasnih obronaka Fruške gore zasađenih vinogradima stigli smo u Ilok. To je grad Sv. Ivana Kapistrana koji je tu 1456. godine zaustavio tursku vojsku. O povijesti crkve i mjesta govorio nam je fra Matija Marijić. Upoznao nas je sa životom ovog sveca koji je pokopan s mačem pa se tako i prikazuje na slikama. Rekao je, ako ga popkopaju u Ilok u da to mjesto nikad neće biti uništeno ni napušteno. I zaista, Srbi su ga osvojili, ali ga nisu oštetili i nakon mirne reintegracije podunavlja opet je vraćen u okrilje Hrvatske države bez ispaljenog metka. Posjetili smo poznate Iločke podrumе gdje se čuvaju arhivska vina. Najstariji je Traminac iz 1947 godine. Inače, to se čuveno vino služilo na Engleskom dvoru 1953. godine prilikom krunidbe kraljice Elizabete II. Svake godine u Iločkim podrumima se proizvede oko 5 milijuna litara vina. Nakon tradicionalne večere u dobrom raspoloženju vratili smo se u Đakovo.

Osijek - Hrvatski Leskovac

U nedjelju, trećeg dana našeg hodočašća posjetili smo Osijek. Naravno, ostali smo impresionirani veličinom i bogatstvom ove konkatedrale. Prisustvovali smo euharistijskom slavlju koje je u susavlju sa našim svećenicima vodio vlč. Blaž Jokić (brat vlč. Jeronima, župnika u Boljunu). Nažalost i ova je crkva bila granatirana, ali sve je popravljeno; orgulje su restaurirane, a svi vitraji su novi. Posjetili smo Kapucinsku crkvu, Trg Ante Star-

OBJAVA BOGA

čevića, Osječku tvrđu i crkvu Sv. Mihovila. Oprostili smo se od prekrasne slavonske ravnice te zaključili naše hodočašće posjetom Samostanu Karmeličanki Božanskog Srca Isusova u Hrvatskom Leskovcu. Naiime, tamo se već sedam godina nalazi naša župljanka č. sestra Mirjam - Petra Milotić iz Starog Pazina. To je bila idealna prilika da pobliže upoznamo život i rad ovog reda. U ovom samostanu živi 30 č. sestara koje brinu za isto toliko djece bez roditeljskog doma te još vode dječji vrtić za djecu koja dolaze izvana. Časne sestre se ovdje brinu da djeci bez doma pruže dom i da im ne budu samo njegovateljice, već prema njima imaju i majčinsko srce što se odmah osjeti i vidi u susretu s njima i s djecom. Naša Petra nam je govorila o Karmelu, svom pozivu i životu u ovoj zajednici gdje se sve poteškoće i zapreke uklanjanju pomoći Duha Svetoga. Impresionirani onim što smo vidjeli, a još više onim što smo doživjeli, ispunjeni ponosom i srećom oprostili smo se od Karmeličanki i zaključili da je: "Karmel izvor bogatstva za cijelu kršćansku zajednicu," kako je jednom prilikom kazao sv. Ivan Pavao II.

Mirjana Ferenčić

„Živi odnos s Bogom najbolja je obrana od zla“

Upetak, 11. listopada, u pazinskom Franjevačkom samostanu Pohodenja Marijina održana je mjeseca misa mladih. Ovoga je mjeseca gost propovjednik bio fra Tomislav Šanko iz Rijeke. Na početku je okupljene uime domaćina pozdravio fra Josip Vlašić.

Propovjednik je u homiliji pod naslovom „Sotona: Zar stvarno postoji?“ istaknuo da osobe najbolje možemo „iščitati“ po tome kako reagiraju na dobro odnosno na zlo, znaju li se iskreno radovati uspjehu bližnjega ili u svemu dobrome što netko učini, vide neku skrivenu negativnu pozadinu.

Govoreći o napastima zla, Zloga, fra Tomislav je istaknuo da je prvi korak u prepoznavanju njegova utjecaja u svome životu nazvati zlo imenom, definirati ga, u isповijedi jasno izreći grijeh, a ne ga opravdavati, ublažavati, generalizirati. Primjerima je potkrijepio saznanje da ljudi obično nemaju napasti dok su uljuljani, možda i nesvesno, u svoje grijehu, napasti dolaze kada se čovjek nastoji oslobođiti grijeha, najbolji je primjer s raznim porocima. Istaknuo je da je u nastojanjima oslobođanja od nekih loših navika najgora besposlenost jer je ‘dokolica đavolje igralište’, podsetio je. Najbolji je način stoga na mjesto zle navike, grijeha, staviti u svome životu nešto dobro što će ispuniti to vrijeme.

Homiliju je zaključio objasnivši nasušnu potrebu kontinuirana odnosa i dijaloga s Bogom jer vjera mora biti živi odnos s Bogom, koji neminovno mora imati i loše, teške trenutke, ali temeljno je uvijek ostati s Njim, u Njegovoj prisutnosti, zaključio je fra Tomislav.

G. K.

68 Bog se iz ljubavi objavio i darovao čovjeku. Time nudi konačan i preobilan odgovor na pitanja koja čovjek sebi postavlja o smislu i o cilju vlastitoga života.

69 Bog se čovjeku objavio priopćivši mu postupno svoje Otajstvo djelima i rijećima.

70 Povrh svjedočanstva što ga o sebi daje u stvorenim stvarima, Bog se očitovao našim praroditeljima. Govorio im je, a poslije pada obećao spasenje i ponudio svoj savez.

71 Bog je sklopio s Nooom savez vječan, savez između sebe i svih živih bića. Dokle god bude svijeta, trajat će taj savez.

72 Bog je izabrao Abrahama i sklopio savez s njime i njegovim potomstvom. Od njega je načinio svoj narod, kojemu je po Mojsiju objavio svoj Zakon. Taj je narod Bog po prorocima pripravljao da prihvati spasenje namijenjeno svemu čovječanstvu.

74 Bog se potpuno objavio poslavši svoga vlastitog Sina, u kojem je sklopio svoj savez zauvijek. Krist je konačna Očeva Riječ, tako da poslije njega neće više biti neke druge objave.

67 Tijekom stoljeća bilo je takozvanih „privatnih“ objava. Neke je od njih priznao crkveni autoritet. One ipak ne pripadaju vjeri. Uloga im nije „poboljšati“ ili „upotpuniti“ konačnu Kristovu objavu, nego pomoći da se od nje u određenom povijesnom razdoblju potpunije živi. Pod vodstvom crkvenoga učiteljstva osjećaj vjernika zna razlučiti i prihvati ono što je u takvim objavama u Crkvi istinit poziv Krista ili njegovih svetaca.

Kršćanska vjera ne može prihvati „objava“ koje bi htjele nadići ili ispraviti objavu koja je u Kristu dovršena. Toga ima u nekim nekršćanskim religijama, a i u nekim novijih sekta koje se na takvim „objavama“ zasnivaju.

84 „Poklad“ (1 Tim 6,20) vjere (*depositum fidei*), sadržan u Svetoj predaji i Svetom pismu, apostoli su povjerili svoj Crkvi kao cjelini. „Prianjajući uza nj, sav sveti puk – sabran oko svojih pastira – ustraje postojano u nauci apostolskoj i zajedništvu, u lomljenju kruha i molitvama, tako da nastaje jedinstvena istodušnost predstojnika i vjernika u čuvanju, vršenju i ispovijedanju predane vjere.“

93 „Tim osjećajem vjere, što ga pobuđuje i podržava Duh istine, Božji Narod pod vodstvom svetog učiteljstva uz vjeru, ‘koja je jednom bila predana svetima’ nepokolebljivo pristaje, ispravnim sudom dublje u nju prodire i potpunije je primjenjuje u život.“

Dogodilo se...

„Gospodine, sve oficije!“

U mjesecu koji započinje svetkovinom Svih svetih i Dušnim danom naš se plovan pre Anton sjeća pogrebnih običaja.

„Gospodine, sve oficije!“, tražila bi obitelj pokojnika.

Joj, čitav sat pješačenja, a sada žeze još i sve oficije. Do sela 4 km i još toliko nazad, a kad stignemo u crkvu, traže pogreb uz „sve oficije!“ to jest: Uvodni psalam 94, zatim Prva noćnica tri psalma ne skraćena i tri čitanja, pa Druga noćnica isto toliko, i Treća noćnica koliko i druga. Pjevalo se „po Vlašiću“. A trajalo je više od jednog sata! Za sreću bio je tu „stari korista“ barba Ive iz obližnjeg sela koji je revno u tome pomagao. Dok je svećenik

drobio psalme i čitanja, vjernici u crkvi su se mogli dobro odmoriti. Osobito oni koji su na ramenima nosili lijes do crkve, a sada će iz crkve na groblje.

Pedeset godina kasnije ljudi će reći:

„Gospodine skratite, ča kraće!“ I ići će kolima. Ili bit će kapela na groblju, pa neće uopće trebati pješačiti. Ali da bude što kraće! Uz kratke molitve na groblju još eventualno

sveta misa u župnoj crkvi poslije pogreba uz sudjelovanje bližih rođaka i prijatelja.

Glazbene muke

U mjesecu smo koji nam donosi i blagdan sv. Cecilije, zaštitnice pjevača. U tom kontekstu plovan pre Anton je zapisao:

Pokušavali smo za vrijeme svede mise zapjevati koju pjesmu, ali nikako nije išlo: župnik „razbijeno zvono“, župljeni također. Kad sam jednom zgodim išao radnim danom u crkvu s namjerom da svi zajedno naučimo što pjevati, jedan mi je čovjek u jednome selu putem rekao: „Aaa ja! Za nič grete, gospodine! Kad hi ni uni prvi velečasni ni navadija kantat, ki ima lipi glas, vero nećete ni vi!“ Rekao je istinu. Jedino za Božić bi udovica teta Pepa rodom iz Svetog Petra u Šumi, otpjevala pjesmu *Bog se rodi u Vitljome..., kokošica i petešić...* I to je bilo sve.

Istarski liječnici proslavili sv. Luku evanđelista

Upetak, 18. listopada, istarska podružnica Hrvatskog katoličkog liječničkog društva „mons. Marcel Krebel“ sa sjedištem u Puli, u Župi sv. Pavla apostola proslavila je blagdan tog Božjeg ugodnika, svoga zaštitnika, svećanim misnim slavljem te nakon mise druženjem uz prigodno izlaganje koje je održao preč. Milivoj Koren, kanonik Porečkog stolnog kaptola sv. Maura.

Na početku misnoga slavlja sve okupljene pozdravio je župnik domaćin, pulski dekan, preč. Milan Mužina. Misno slavlje glazbeno je animirao župni zbor pod ravnjem orguljaša, dr.med. spec. Andreja Angelinija.

Preč. Koren je u prigodnoj homiliji, nakon kratkog uvoda osobnog iskustva u zdravstvenom miljeu u ulozi pacijenta, istaknuo, citirajući kako „Isus posla njih 72“, da uz liječnike uvijek dolaze i medi-

cinske sestre i drugo zdravstveno osoblje, koji s liječnicima čine tim, i pomažu u uspješnijem liječenju. Nadalje, kada dvoje ili više rade zajedno za pomoć i spas trećega, to je znak trojstvene prisutnosti, rekao je propovjednik. Naglasio je i da su svi korisnici liječničkih usluga pozvani na zahvalnost i molitvu za medicinsko osoblje, ali i na pripravnost na dijalog i suradnju sa onima koji nam pomažu.

Po završetku misnoga slavlja članovi HKLD okupili su se u župnoj dvorani. Uvodnu molitvu predvodio je preč. Mužina u ulozi duhovnika pulske podružnice društva. Riječ pozdrava, uz nekoliko tehničkih obavijesti o nadolazećim aktivnostima društva izrekla je dr. Branka Mandelović Rajko.

U nastavku je preč. Koren održao prigodno izlaganje, citirajući i više praktičnih primjera, o hagioterapiji, s posebnim naglaskom na riječi

pok. dr. Tomislava Ivančića i hagi-oasistentice Ane Perišić. Predavač je u izlaganje unio i svoje dugogodišnje iskustvo u praksi rada bračnih savjetovališta, obzirom da je dugi niz godina bio na čelu Ureda za obitelj Porečke i Pulsko biskupije, a i dalje je član dijecezanskog Vijeća za obitelj. Izlaganje je potaklo bogatu raspravu, sa mnoštvom intervenata više okupljenih liječnika koji su, nasuprot sve ekstremnijoj atomizaciji medicine, istaknuli potrebu multidisciplinarnog pristupa pacijentu, te adekvatnu valorizaciju, duhovnog, ili za vjernike – vjerskog aspekta osobe, što može biti značajna pomoć u sveukupnom terapijskom procesu.

HKLD „mons. Marcel Krebel“ – Pula osnovana je kao prva područna podružnica društva, 18. siječnja 1992.

G. Krizman

Svetkovina Svih svetih

Dana 1.11. slavi se svetkovina Svih svetih. Crkva slavi svoje svetce. To je spomen na sve kršćanske svetce, poznate i nepoznate. Najprije se slavio kad je papa Bonifacije IV. (608. – 615. g.) rimski Panteon posvetio Bogorodici i mučenicima (oko 610. g.). Stoljećima je Crkva u Rimu slavila ovaj blagdan 13. svibnja. U Irskoj, međutim, datum je bio 1. studenoga, i taj je kasnije postao prihvaćen dan za tu svetkovinu u Engleskoj i po cijeloj kontinentalnoj Europi. Papa Grgur III. (731. – 741. g.) promijenio je rimsko slavljenje na 1. studenoga kada je kapelu u vatikanskoj bazilici posvetio Svim svetima.

Svetci su sinovi svjetla. Svetci se ne rađaju, svetcima se postaje. Svetci su najbolji ljudi na kugli zemaljskoj. Oni se sami ne hvale, dapače, šute o sebi. A često se i mi pridružujemo njihovoj skromnosti pa ni mi o njima ne govorimo. A kad govorimo, u propovijedima, toliko ih učinimo nestvarnim da malo tko misli da bi ih mogao slijediti. Zato je Crkva imala potrebu na II. vatikanskom saboru sve pozvati na svetost. Otvorila je nov pogled na svetost koja nije privilegija pojedinaca, nego šansa za sve. Svetost nije u savršenosti i nepogrešivosti, svetost je u ljubavi, davanju, žrtvi, poniznosti. S tim se „stvarima“ ne može hvastati. Čim se hvastaš, već ne valjaš, nisi svet. Sveti Pavao svoje kršćane zove svetima. I tvrdi im da su sveti: „Vi ste sveti.“ Ali ako mislimo na savršenost, na nepogrešivost, onda tu nešto ne štim. Sigurno nisu za tako malo vremena postali nepogrešivi. Dapače, te „svete“ Pavao kori zbog dosta loših stvari koje čine (sjetimo se njegovih

poslanica, ali ne pobožnjački, već iskreno i otvoreno). Tu se sigurno ne radi o savršenosti. Svetima ih čini Bog s kojim se druže. Kad bi nama netko tako otvoreno, kao Pavao, govorio da smo sveti, mislim da bismo se sramili kao da nam je rekao nešto ružno. Bilo bi nam neugodno. Zašto? Jer znamo da nismo savršeni, da je to pretjerivanje. Na protiv, izgledalo bi nam kako nam govori da smo karikature. To nitko ne želi. Ali ako gledamo one svetce o kojima nijedan medij ne govori, te bi se dalo slijediti. Nisu daleko. Nisu savršeni. Samo su požrtvovni, tihi, nemetljivi, uslužni... Ne razumiješ odmah da su neobično dobri. Nekad ti se čini da je to tako normalno što rade, tek kad sam trebaš postupiti kao oni, shvatiš koliko je to teško. I onda shvatiš njihovu veličinu. Onda shvatiš da to nisu neka ekstravagantna čuda, nego obične dosadne stvari koje oni čine, a tebi se ne dâ i ne činiš ih. Dâ li se njima pa ipak to čine? Ili im se možda ne dâ pa ipak čine? Bit će tako. I to ti je svetost. To trpljenje, ta strpljiva šutnja, taj uporni mar... Tako obično, a tako posebno... Oni da, ti ne. Oni ne, ti da. Koliki svetci žive među nama? Oni svetuju, oni se odvajaju od grešnoga načina života, oni slijede Boga, Isusa, oni čine volju njihova Oca koji je na nebesima. Iako im nije lako, čine dobro svima: i dobrima i lošima – kao i Bog, koji daje da njegova kiša pada i dobrima i zlima i da Sunce sja i dobrima i lošima... Svađaju li se svetci? Da, svađaju se, ali se i pomire. Kaže Pavao: „Srdite se, ali ne grijesite. Neka Sunce ne zađe nad vašom srdžbom.“ Dakle, pomirite!

se prije spavanja. Sjećam se svetoga Jeronima: koliko se svađao i pisao uvredljiva pisma! Užasan i nasilan čovjek! Ali, znao je pokajati se, bio se u prsa i molio: „Oprosti mi, Gospodine, jer sam Dalmatinac!“ Tek smrt nama i drugima otkriva tko smo i što smo. Prema tome, nema očaja! Velika je nada da ćemo biti spašeni. Bog oprašta! Bog ispravlja! Bog nas čini sebi sličnima, svetima. „Budite sveti kao što sam ja svet.“ Družiti se s Bogom znači svetovati. Molimo se svima onima koji su nas učili riječju i primjerom, svojim jednostavnim, običnim božanskim ponašanjem, dobroti Božjoj. Dok živimo s njima, slijedimo ih, kad umru, molimo ih neka nas zagovara. Njih, sve svete, Božje.

Ima i đavao svoje „svetce“. Zato su se pobrinuli gurnuti nam ih pod nos noć prije Božjih svetaca. Vještice! Noć vještice! I koliko se trude svim sredstvima nametnuti sotonsku feštu. Kako? Na odvratan način. Ružno. Izrezuju od bundeva grdobe i time se ponose. Mažu sebe i šminkaju da bi bili odvratni, ružni i strašni. Počinju već od vrtača. Nastavljaju tijekom školskoga programa. Nameću to zlo i rugobu na svim razinama i u svim sredstvima društvenoga priopćavanja. Kako netko može očekivati da će se iz takve prakse razviti što dobro? Ružnoća ne može nikoga oplemeniti, nikoga oraspoložiti za dobro, za finoću...vedrinu, nadu, radost. Ona usađuje strah, očaj, nesigurnost... Ljudi, što radite? Još se možete okrenuti Bogu, još se možete spasiti, sebe i djecu svoju. Svi sveti, pomozite!

Crtice o preporodnome listu *Naša sloga* (1870.-1915.) (III DIO)

Naša sloga ne samo da je postala prvo glasilo hrvatskoga pokreta u Istri nego je to i ostala ravno četrdeset šest godina. Štoviše, tijekom vremena pokazalo se da je njezino pokretanje bilo i stvarna prekretnica u životu Hrvata Istre.

Dvije se godine intenzivno radilo i stjecalo iskustvo pri izdavanju *Istrana*; intenzivni napor i pripreme za pokretanje lista ulagani su potkraj 1869. i tijekom prve polovice 1870. godine. Rezultati koji su proistekli, Dobrila je želio i nadao im se, ali uspjeh kakov je postignut – ipak nije očekivao. Biskup je, naime, bio ne samo skroman u očekivanjima nego i izrazito pesimističan; u spomenuto je prijedlogu Karabaiću od 11. siječnja 1870. g. odredio da list izlazi samo dvije godine.

Tijekom toga razdoblja biskup piše: „(...) bi se vidilo, je li bi se čemu od toga mogli nadati.“ Međutim, što se dogodilo? *Naša sloga* ne samo da je postala prvo glasilo hrvatskoga pokreta u Istri nego je to i ostala ravno četrdeset šest godina. Štoviše, tijekom vremena pokazalo se da je njezino pokretanje bilo i stvarna prekretnica u životu Hrvata Istre. To, doduše, nije mogao nagovijestiti prvi broj ovoga polumjesečnika, u čijem se Uvodniku, između ostalog, skromno kaže: „Ali kako je svaki početak mučan, tako se nemoj, rode, odmah od kraja Bog zna čemu nadati od ovog našeg lista. Što ti možemo već sada obećati jest to, da čemo zdušno naslikati tvoje potrebe, pa gledati, da te poučimo u svakoj stvari, koja bi ti mogla koristna i ugodna biti. Iz njega će se, kako se uſamo, ako si poljodjelac, vinogradar, stokar, svilar, pčelar itd. naučiti bolje ugadati svojemu tegu, a gospodar ljepe, umnije i korisnije gospodariti.

Iz njega će se, nadalje, naučit poznavati občinske, pokrajinske i državne ili carinske zakone, kao također svoja prava i svoje dužnosti naprama občine, naprama pokrajine i naprama cijelog carstva ili države. A da znaš, što biva i po ostalom svjetu, naš će list izvještjivati o svim znamenitijih dogadjajih političkih ili državnih, a najme takvih, koji bi se pobliže ticali Austrije i našega u njemu živućega plemena. Kako dakle vidiš, ovi će ti list biti rode, u svakoj života prigodi, pravim i viernim kažiputom.“

No, Dobrila je i dalje bio oprezan. U listopadu je pisao Karabaiću: „*Naš list se netom rodio; on nije zakriljen još od velika i moguća broja predbrojnika; njegova podpora mu je samo koji blagoćudni svećenik. Za to mi se čini, da se sada nam nepristoji ono, što čine složni Slovenci i mnogobrojni Česi. Svaka stvar ima svoje mjesto i vrieme.*“ Ipak, treba reći da se krenulo dosta široko. Tako je u kolovozu sisački *Zatočnik* objavio vijest da u Kastav stiže stotinu primjeraka *Naše slogue*, što je bilo više nego visok broj, a sljedeće godine – tako barem tvrdi suvremenik V. Zamlić u lipnju 1871. – „(...) pečatao se u osam tisuća izpisaka, i razasla po Hrvatskoj, Slavoniji, da se narod još bolje pripravi na izbore.“

Naša sloga pojavila se u razdoblju života Hrvata Istre koji karakterizira gotovo isključivo njihova seljačka društvena utemeljenost – što je svojedobno izvršno primjetila naša povjesničarka Mirjana Gross, pa se list obraća tome sloju u društvenoj strukturi. To je registrirala i talijanska bibliografska literatura. Naime, raznolikost društvenih struktura u hrvatskim pokrajinama bitno je utjecala na to kako se i kojim tempom rađala moderna hrvatska nacija u njima, a to se lijepo može pratiti i putem preporodnih

listova. Tako postoji razlika u tome kome se obraćaju pojedini preporodni listovi; u Banskoj Hrvatskoj i Dalmaciji to je inteligencija jer je ona jezgra koja će buditi narod. Ali, drugčija je bila situacija u seljačkim društvima istarskih Hrvata.

Kako u Banskoj Hrvatskoj tada nije bilo preporodnoga lista za hrvatski seljački puk, moglo se – rekli smo ranije – dogoditi da su pokrećima *Naše slogue* prvi uzor postale ljubljanske *Novice* koje su se nekim svojim sadržajima upravo svidjele populaciji seljaka. Upravo zato što se u Istri i nije imalo gotovo kome obraćati osim seljaku, pokrećači i urednici *Naše slogue* okrenuti su gotovo samo tome seljačkome puku, a treba upozoriti i na to da su ti isti pokrećači – redom svećenici – i sami bili seljačkoga podrijetla.

A što je bila bit toga obraćanja selu? Suvremenik Anzelmo Jelušić to je sažeto izrazio: „*U tom listu hoće se ujedno dati poznati kmetu istarskome što je*“, dok je M. Gross to iskristalizirala ovako: „*Drugim riječima, osnovni je zadatak ‘Naše slogue’ bio da osvješćuje kmete kao pripadnike suvremenog hrvatskog*

naroda i da ga poduči o njegovim narodnim i ljudskim pravima.” To znači da su istarski hrvatski svećenici, koji su se tada javljali kao prvi preporoditelji, usko povezivali nacionalno osvješćivanje sela s po-pravljanjem njegova veoma lošega gospodarskog, a time i političkoga, prosvjetnog i kulturnog položaja, pa i psihičkoga stanja, konstatira M. Gross. Naime, *Naša sloga* nerijetko opisuje položaj hrvatskoga seljaka kao ropski, a najčešće usmjerava sadržaje članaka prema narodnoj prosvjeti. To je utoliko karakterističnije što se već u prvome retku programa toga lista, koji je objavljen u njegovu prvom broju, odrješito kaže: „*Razum je najveći dar božji, a čovjek je tim razumniji, tim više zna i umi.*” Time dolazi do izražaja i osnovno stajalište biskupa Strossmayera „prosvjetom slobodi”, pa je opće prosvjetiteljsko nastojanje bilo kombinirano s nacionalnim odgojem. Prosvjećivanje je zahvaćalo i druge oblasti – gospodarstvo, politiku, kulturu, sve to povezujući s čvrstom vjerom naroda u Boga: „*Tko narodno izobraženje promiče*” – „desnica je ruka providnosti božje”. Doduše, pokretači *Naše sloge* nisu dali program političkoga pokreta; oni to u tim trenutcima nisu ni mogli. Snage su bile preslabe, a htijenja još nepovezana, kao što su nepovezani bili i seoski svećenici, bez druge inteligencije, osobito one gradske. Zbog toga u svojem prvom programu *Naša sloga* i ne upućuje tako jasno na potrebu borbe protiv talijansko-talijanske prevlasti, kao ni za osnovne jedinice – za općine, pa nije čak jasno formulirana ni potreba borbe za uvođenje materinskoga jezika većine pučanstva u službeni, javni život. Seljaštvo je tek trebalo pridobivati za političke bitke, pa se zato s pravom zaključuje: „*U početku se doista nije moglo očekivati drugo nego da ‘Naša Sloga’ odigra ulogu važnog pomoćnika seoskih župnika, koji su kao pojedinci nastojali nacionalno osvješćivati seljaštvo.*” (nastavlja se)

LIVADE

Mještani obnovili krov drevne crkvice

Svake treće nedjelje vjernici Livada i okolnih naselja proslavljaju svog mjesnog zaštitnika svetog Ivana Kancija, u crkvi koja je njemu posvećena. Okupili su se tako mještani i prigodom završetka radova na obnovi krova. Misno slavlje vodio je oprtaljski župnik vlč. Ante Tonči Jukopila koji je na kraju mise zahvalio ljudima dobre volje na donacijama i radu na obnovi crkve iz 17. stoljeća. Crkvica u Livadama, koja se slabo vidi s glavne ceste prema Oprtlju, temeljitije je obnovljena 1982. godine, ali je vrijeme tražilo stalno održavanje.

„Nekada smo se ovdje okupljali svake nedjelje, ali vremena su se promjenila, malo je ljudi, svi imaju automobile tako da odu na misu u druge crkve. Sada se okupljamo u posebnim prigodama, a sada ćemo druženjem poslije mise obilježiti i završetak radova na obnovi krova u čemu su u najvećem dijelu sudjelovali sami mještani Livada“, kaže vlč. Jukopila.

Zanimljivo je da se u nekim izvorima navodi da je crkva sv. Ivana Apostola (Evangeliste), a drugdje se spominje i sv. Ivana Kapistrana.

„U crkvi je u vrijeme talijanskog fašizma bila slika izvornog sveca, sv. Ivana Kancija, ali je uništena. Na njeno mjesto neki vjernici iz Italije su donijeli sliku svetog Ivana Evangeliste. Međutim, kasnije je ta slika ukradena, lopovi su mislili da je originalna, a ovu sadašnju sliku na olтарu izvornog sveca darovao je pokojni oprtaljski slikar Predrag Purić“, pojašnjava vlč. Jukopila koji vodi dvije župe, oprtaljsku i završku, te u njima ima 22 crkvena objekta.

„Mnogo je trebalo truda i sredstava da se mnogi urušeni objekti dovedu u pristojno stanje. Sada svako veće mjesto u oprtaljskoj župi ima svoju crkvicu u kojima svetu misu održavamo barem jednom godišnje, ako ne i češće. To je najveći broj objekata o kojima brigu vodi jedan župnik, a ima najmanje ljudi na ovom području. Na žalost, ljudi je malo, mladih sve manje. Kada sam prije 40 i više godina došao u ove krajeve, u župama je bilo oko tisuću ljudi, sada jedva 400. Bilo je pet škola, sada jedna sa pedesetak učenika“, sjetno će reći oprtaljski i završki župnik vlč. Jukopila.

L. JELAVIĆ

NIZA PARIS, rođ. FERENČIĆ

Dana 3. listopada 2019. godine u Trstu smo se oprostili uz prisustvo dvojice svećenika, mnogobrojne rodbine, prijatelja i članova Hrvatske zajednice iz Trsta od gđe Nize Paris.

Rođena je 14. 2. 1924. u Malom Ježenju u mnogobrojnoj narodnjačkoj obitelji Antuna Ferenčića i Marije rođ. Zović. Već od najranijih dana odgajana je u vjeri prema Bogu i pripadnosti hrvatskome rodu, što je do smrti s ponosom isticala.

Kao mlada djevojka više je godina radila u Sjemeništu u Pazinu. Uvijek se s radošću sjećala tih godina kada je bilo i oskudice, ali se uvijek pjevalo. Često se spominjala i našeg blaženika i mučenika Miroslava Bulešića. Ona ga je ispratila iz zgrade onog kobnog dana kad je išao u Lanišće. Bila je desna ruka vlc. Josipu Pavlišiću - tadašnjem ekonomu u Sjemeništu. Često je sama odlazila u višednevnu nabavku hrane u Sloveniju. Za nju nije postojala riječ da je nešto teško ili nemoguće učiniti.

Brakom se 1952. godine vezala za Marija Paris z Musaleža (Poreč) te su dobili četvero djece: Nadu, Zitu, Mirka i Maura. Posljeratni pritisci ondašnjih vlasti su uz mnoge druge natjerali i ovu mladu obitelj u iseljeništvo. Odlaze u Italiju u Trst, međutim srce zauvijek ostaje u Istri, u Pazinu. Ostala je upamćena upravo po svojem dobrom srcu koje je pomagalo svakoga u potrebi, kako mnogobrojnu rodinu, tako i sve poznanike koji bi se nalazili u potrebi, a navraćali bi u Trst. Njezin je dom bio kao neki mali konzulat. Tamo se uvijek moglo navratiti, nešto pojesti, odmoriti, prespavati pa čak i posudititi novac.

Naravno da je svoju prirodnu nadarenost krijeplila vjerom u Boga te redovito pohađala sv. Misu sve do visokih godina. Smirena i okrijepljena sv. sakramentima 23. rujna u 96.-toj godini života predala je svoju dušu Bogu. Neka je On u kojeg je čvrsto vjerovala nagradi za sva dobročinstva koja je učinila prošavši zemljom. Njoj zaista nije znala ljepica što čini desnica! Hvala Vam teta Niza!

M. F.

VAŽNA DOGAĐANJA U BISKUPIJI – STUDENI 2019.

23. 11. – ĐAKONSKO REĐENJE U PULI U KATEDRALI U 11:00 SATI

30. 11. – KONCERT CARITASA U PAZINU I PODJELA STIPENDIJA U 17:00 SATI

**BLADGAN SV. MAURA
ZAŠTITNIKA POREČKE BISKUPIJE
I GRADA POREČA**
Četvrtak., 21. studeni 2019.

11:00 SATI SVETA MISA U KATEDRALI
Prepredi: mons. Giorgio Litigato.
Apostolski nuncius u Republiki Hrvatskoj
u konzulaturama i biskupstvima Blažika Bošnjakovića
i nadbiskupima Prevlaka i Pulačko Biskupstvo.
Poslednja sveta misa je posvećena preteči
mladene crkve. Prevlaka i nadbiskupija Maura.

12:00 SATI SVETA MISA U KATEDRALI
Prepredi: mons. dr. Dragutin Kraljević.
Biskupi Prevlaka i Pulačko Biskupstvo.
Makarska sveta misa je posvećena pomoćnik nadbiskupu
vježnovatima. Prevlaka i Pulačko Biskupstvo.

HODOČAŠĆE U RIM

Župa Gospe Fatimske iz Labina organizira hodočašće u Rim od 11. do 15. ožujka 2020.

Polazak je u kasnim večernjim satima u srijedu, 11. 3. 2020. Noćna vožnja.

Ujutro, u četvrtak, slijedi razgledanje s vodičem Asiza, misa i Euhatistijsko klanjanje.

Dolazak u večernjim satima u Rim. Smještaj i večera.

Petak: doručak, razgledanje Rima s vodičem. Misa i Križni put u Hrvatskom zavodu svetoga Jeronima. Večera (ručka nema).

Subota: doručak, posjet Vatikanu (uključeni su Vatikanski muzeji sa Sikstinskom kapelom), misa u *Domus Croaticum*, večera.

Nedjelja: doručak, misa, *Urbi et orbi*, polazak kući (u aranžmanu je dobivanje lunch paketa za ručak i večeru). Dolazak u Labin oko 2 – 3 sata ujutro.

Cijena: 270 eura + 800 HRK.

Pozivamo sve zainteresirane da se jave svećeniku Blažu Bošnjakoviću na broj **0917881094**

ili gdje Ljiljani Česnik na broj **0917359383**.

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o. Pazin

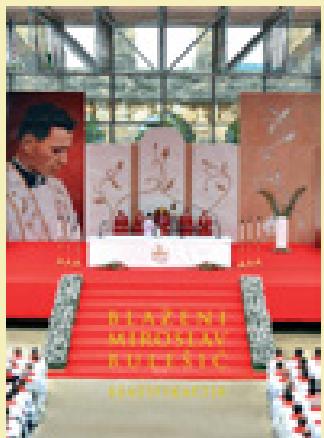
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

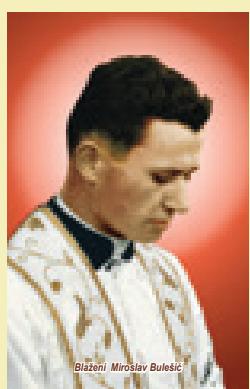
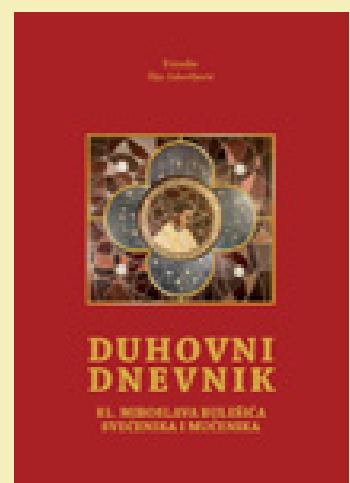
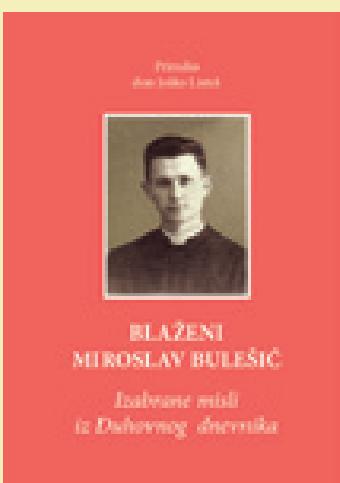
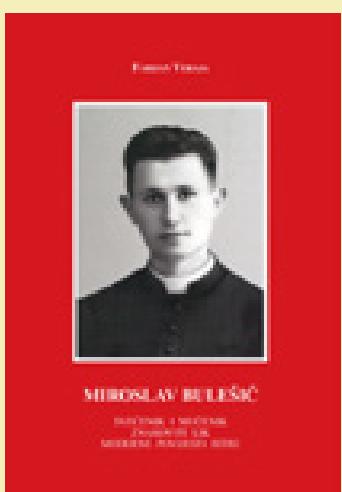
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082

PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498

POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

KATOLIČKI KALENDAR 2020.

Radio Istra

Učka 96,9 • Pula 98,9 • Novigrad 88,0 • Šibenik 97,9

Umag 107,3 • Rijeka 90,1 • Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN

- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE

- srednjidnevna vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM

- komentar nedjeljnog Evangelija
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrilić 6, Pazin • tel. 052/ 84 37 11
www.radiointra.hr

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784